

ECOURI

UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

17-18 OCTOMBRIE-
NOIEMBRIE
2020

ALEGERI PARLAMENTARE 2020

VOTAȚI

UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

ÎMPREUNĂ VOM REALIZA ȘI MAI MULT!

100 de motive să votezi UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA,
alături de reprezentantul său în Parlamentul României,
deputatul Nicolae Miroslav PETREȚCHI,
sub deviza „Cunoaște! Susține! Rezolvă!”,
s-a implicat în:

I. DEZVOLTAREA LOCALĂ

A susținut:

1. - renovarea, modernizarea și dotarea școlilor și grădinițelor, precum și a altor instituții prin Programul Național de Dezvoltare Locală;
2. - dezvoltarea infrastructurii locale prin PNDR-2 în mod transparent;
3. - protejarea mediului înconjurător;
4. - promovarea turismului la nivel central și local.

A efectuat demersuri pentru:

5. - aplicarea sistemului de echilibrare a bugetelor locale;
6. - adoptarea de măsuri urgente pentru stoparea defrișărilor ilegale ale pădurilor;
7. - asigurarea necesarului de lemn de foc pentru populație;
8. - transparentizarea procesului decizional în cadrul autorităților publice locale;
9. - rezolvarea problemei transportului în satele izolate din Delta Dunării;
10. - dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare;
11. - extinderea rețelei de electricitate și iluminat public;
12. - asfaltarea străzilor din localități;
13. - modernizarea transportului feroviar de călători și creșterea gradului de siguranță a circulației feroviare;
14. - elaborarea unui plan de reintegrare pe piața muncii a celor care și-au pierdut locul de muncă din cauza pandemiei de coronavirus.

A contribuit la:

15. - protejarea și conservarea patrimoniului local cultural și etnografic;
16. - îmbunătățirea calității semnalului de telefonie mobilă din județele aflate la granița României;
17. - sprijinirea localităților afectate de inundații.

A înaintat memorii pentru:

18. - elaborarea unui plan național privind prevenirea și combaterea efectelor secetei;
19. - crearea sistemelor de management integrat al deșeurilor;
20. - aplicarea unitară a Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDR).

A sprijinit:

21. - formarea și perfecționarea resurselor umane în primărie în vederea întocmirii și depunerii de cereri de finanțare;
22. - acordarea de despăgubiri agricultorilor și fermierilor locali, afectați de intemperii;
23. - atragerea investitorilor în vederea creării de noi locuri de muncă;
24. - digitalizarea administrației publice locale (plata online a taxelor și impozitelor, crearea unui portal online de comunicare cu cetățenii);
25. - remedierea problemei deficitului de personal la nivelul Inspectoratelor de Poliție din județele de frontieră;
26. - rezolvarea problemei transportului public.

A solicitat:

27. - urgentarea lucrărilor la Drumul Județean 187, Leordina – Poienile de Sub Munte;
28. - modernizarea drumului din pasul Dealul Ștefăniței;
29. - elaborarea unei strategii naționale pentru prevenirea poluării râurilor.

A colaborat cu:

30. - reprezentanții administrației publice locale și centrale în vederea elaborării și derulării de proiecte transfrontaliere.

II. SĂNĂTATE

A efectuat demersuri:

31. - asigurarea personalului de specialitate la spitalele de TBC și pentru implementarea acțiunilor prevăzute în Strategia Națională de Control al Tuberculozei;
32. - verificarea regimului circulației medicamentelor de uz veterinar (cu scopul asigurării siguranței alimentelor);
33. - înființarea de noi farmacii în mediul rural;
34. - soluționarea problemei referitoare la plata salariilor asistenților persoanelor cu handicap;
35. - renovarea și modernizarea spitalelor municipale;
36. - rezolvarea lipsei unor medicamente pentru boli cronice de pe piața farmaceutică din România;
37. - susținerea producției autohtone de măști și alte materiale medicale de protecție.

100 de motive să votezi UNIUNEA UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

A solicitat:

- 38. - elaborarea unei strategii de achiziționare și creare de stocuri de seringi;
- 39. - testarea pacienților oncologici aflați sub tratament, în cadrul măsurilor de prevenire a răspândirii comunitare a COVID-19 în timpul stării de alertă;
- 40. - înființarea, renovarea și dotarea unităților medicale și atragerea medicilor de familie în zone rurale.

III. EDUCAȚIE

A contribuit la:

- 41. - modernizarea și dotarea grădinițelor și școlilor prin derularea proiectelor în cadrul Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL).

A efectuat demersuri pentru:

- 42. - editarea și tipărirea manualelor școlare pentru minorități;
- 43. - dotarea școlilor cu microbuze pentru asigurarea transportului elevilor din zone izolate;
- 44. - elaborarea manualelor digitale;
- 45. - distribuirea echipamentelor de protecție personală și a materialelor sanitare pentru elevi și cadre didactice.

A solicitat:

- 46. - asigurarea la timp a manualelor școlare pentru elevi;
- 47. - măsuri eficiente privind prevenirea și combaterea abandonului școlar;
- 48. - includerea concursurilor tematice pentru copii și tineret în Calendarul concursurilor școlare MEC;
- 49. - Ministerului Educației și Cercetării organizarea de consfătuiri ale cadrelor didactice, care aparțin minorităților naționale;
- 50. - extinderea programului „Masă caldă”.

A sprijinit:

- 51. - organizarea olimpiadelor județene și naționale;
- 52. - clarificarea statutului juridic și reabilitarea unor instituții de învățământ;
- 53. - soluționarea unor probleme sau situații deosebite, apărute în procesul de predare/învățare în limba maternă.

A acordat:

- 54. - burse elevilor din venituri proprii.

A evidențiat:

- 55. - efectul negativ al comasării claselor.

IV. RELIGIE

A înaintat memorii pentru:

- 56. - finanțarea echitabilă a bisericilor;
- 57. - editarea de cărți cu tematică religioasă;
- 58. - înființarea de posturi pentru personalul clerical și neclerical.

V. CULTURĂ

A solicitat:

- 59. - reînființarea Departamentului pentru minorități din cadrul Ministerului Culturii;
- 60. - creșterea timpului alocat de posturile televiziunii publice emisiunilor consacrate minorităților naționale;
- 61. - adaptarea măsurilor privind susținerea financiară a radioului public, una dintre puținele surse sigure de informare pentru cetățenii români din țară și din străinătate;
- 62. - eficientizarea centrelor de informare și promovare turistică.

A susținut:

- 63. - necesitatea continuării organizării și desfășurării evenimentelor culturale specifice minorităților naționale, care completează și îmbogățesc cultura europeană.

VI. COMUNITATE

A solicitat:

- 64. - rezolvarea problemei apei potabile în județele afectate;
- 65. - rezolvarea problemei deselor căderi de curent în localitățile aflate la granița țării;
- 66. - digitalizarea și dotarea bibliotecilor comunale și accesul gratuit la internet în spațiile publice;
- 67. - efectuarea, la timp, a plăților subvențiilor pentru pășune;

- 68. - îmbunătățirea sistemului de avertizare RO-ALERT;
- 69. - susținerea producătorilor autohtoni în actualul context pandemic;
- 70. - dezvoltarea mediului antreprenorial din zonele rurale;
- 71. - adoptarea de măsuri fiscale privind stimularea relocării unor producții, în vederea creării de locuri de muncă.

A pledat pentru:

- 72. - înființarea rețelei de gaz, reabilitarea și modernizarea drumurilor comunale;
- 73. - înființarea Poliției Animalelor;
- 74. - îmbunătățirea calității apei potabile, distribuite în sistem centralizat;
- 75. - implementarea de măsuri privind creșterea siguranței pe drumurile naționale;
- 76. - accelerarea programului guvernamental Start-up Nation pentru anul 2020.

VII. PARTENERIATE

A susținut:

- 77. - parteneriate pentru atragerea de fonduri europene;
- 78. - parteneriate în vederea rezolvării problemelor complexe cu care se confruntă comunitățile locale.

VIII. LEGIFERARE

- 79. - propuneri legislative privind exercitarea efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale;
- 80. - inițiator al propunerii legislative pentru completarea OUG nr. 195/2002, privind circulația pe drumurile publice;
- 81. - propuneri pentru instituirea „Zilei Ziaristului Român”;
- 82. - co-inițiator al Legii nr. 247/2017 privind instituirea „Zilei Minorităților Naționale din România”;
- 83. - propuneri pentru reglementarea situației ONG;
- 84. - co-inițiator al Legii nr. 8/2020 privind drepturile de autor și drepturile conexe;
- 85. - propuneri la proiectul Codului administrativ al României;
- 86. - propuneri la legislația privind organizațiile minorităților naționale;
- 87. - propuneri la noua Lege a pensiilor privind respectarea principiului echității;
- 88. - propuneri legislative pentru modificarea și completarea Legii audiovizualului nr. 504/2002;
- 89. - inițiatorul Legii nr. 213/2018 privind instituirea zilei de 9 noiembrie ca „Ziua Limbii Ucrainene”;
- 90. - inițiatorul proiectului de hotărâre privind modificarea art. 258 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților;
- 91. - co-inițiator al Legii nr. 200/2020 pentru completarea OUG nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România;
- 92. - propuneri pentru aplicarea legislației privind domeniul ordinii publice și siguranței cetățeanului;
- 93. - inițierea campaniei „Cunoaște! Susține! Rezolvă!”;
- 94. - co-inițiator al Legii nr. 52/2018 pentru modificarea Legii privind finanțele publice locale și ale Legii administrației publice locale;
- 95. - co-inițiator al Legii nr. 291/2018 privind aprobarea obiectivului de investiții Autostrada Iași – Târgu Mureș;
- 96. - co-inițiator al Legii nr. 64/2020 pentru modificarea și completarea Legii-cadru nr.153/2017, privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice.

IX. RELAȚII BILATERALE

- 97. - a contribuit la dezvoltarea relațiilor bilaterale dintre România și Ucraina, la lărgirea orizontului și experienței promovării bunelor relații între cele două țări și popoare, cu numeroase preocupări și acțiuni în acest domeniu;
- 98. - a participat la lucrările Comisiei interguvernamentale mixte româno-ucrainene, privind protecția persoanelor aparținând minorităților naționale;
- 99. - a făcut parte din delegația Parlamentului României pentru inițierea dialogului cu instituțiile din Ucraina, în vederea asigurării protecției drepturilor cetățenilor aparținând comunității românești autohtone din Ucraina;
- 100. - a contribuit la dezvoltarea relațiilor de colaborare cu: Congresul Mondial al Ucrainenilor (SKU), Congresul European al Ucrainenilor (EKU), Consiliul Mondial Ucrainean de Coordonare (UVKR) și Asociația pentru legăturile cu ucrainenii de peste hotarele Ucrainei (Asociația „Ucraina – Lumea”).

Uniunea Ucrainenilor din România (UUR) este o organizație reprezentativă parlamentară a comunității ucrainene din țara noastră.

Nume cu renume literar

SCRIITORI UCRAINENI CONTEMPORANI DE LITERATURĂ PENTRU COPII: ZIRKA MENZATIUK (ЗІРКА МЕНЗАТЮК)

În ciuda impresiei generale că azi se scrie mai puțină literatură pentru copii, în Ucraina, la fel ca în alte țări, apar zilnic cărți noi care se adresează publicului tânăr, abordând o gamă variată de specii literare și de teme. Este un fapt îndeobște cunoscut acela că, la vârsta preșcolară și școlară mică, printre preferințele literare ale copiilor, un loc de seamă îl ocupă *povestea (basmul)*. Prin intermediul poveștilor, copiilor li se oferă posibilitatea de a pătrunde în lumi miraculoase, în care totul este posibil, în care Binele învinge întotdeauna Răul, în care eroii trec printr-o sumedenie de aventuri din care întotdeauna se pot desprinde învățăminte.

În Ucraina, copiilor li se propun povești pentru toate gusturile: povești contemporane, genul fantasy, povești inspirate din istorie, povești care stilizează modele folclorice etc.

Printre autorii consacrați în domeniul literaturii pentru copii, un loc de seamă îl ocupă **Zirka Menzatiuk**, scriitoare ucraineană, autoare de povești, jurnalist și membră a Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina. Vom încerca, în cele ce urmează, să evocăm personalitatea acestei scriitoare, dorind să oferim celor interesați posibile sugestii de lectură la diferite niveluri școlare și, de ce nu, sugestii de traducere în limba română a literaturii ucrainene contemporane pentru copii.

Născută la 21 octombrie 1954 în satul Mamaivți din regiunea Cernăuți, Zirka Menzatiuk aparține acelor scriitori contemporani care cultivă, în creația lor, cultura și limba maternă. Autoarea și-a descoperit pasiunea pentru scris la o vârstă fragedă, în clasa a II-a, când, primind ca temă să povestească în scris un text studiat la școală, fetița a dezvoltat textul de la care plecase, scriind cinci pagini în loc de câteva rânduri, câte i se ceruse. În aceeași perioadă, viitoarea scriitoare a început să scrie povești în versuri, ca de exemplu *Казка про кицю Мурку і дівчину Ганну* (Poveste despre pisica Murka și fetița Hanna), iar colegilor ei de clasă nu le-a venit să creadă că ea scrie versurile, crezând că acestea au fost scrise de bunicul fetiței. Absolventă, în 1977, a Facultății de Jurnalistică din cadrul Universității Ivan Franko din Lviv, Zirka Menzatiuk devine corespondent al ziarului *Radianska Ukraina*, dar simte că munca la ziar nu îi aduce satisfacții. Astfel, renunță la această carieră și se dedică în întregime creației pentru copii.

Din 1997, autoarea scrie, în revista pentru copii „Soniasnyk”, rubricile *Hramy Ukrainy*, *Forteti Ukrainy*, *Sciob liubyty*, *Sciodennyk mandrivnyka*. Desfășoară, începând cu 2004, și activitate radiofonică, fiind realizatoarea rubricii despre locurile sfinte din Ucraina în cadrul unei emisiuni pentru copii la Radioul național. Poveștile autoarei au fost publicate și dincolo de hotarele Ucrainei, în SUA și în Slovacia.

În crearea poveștilor sale, Zirka Menzatiuk pornește de la premisa că fiecare copil percepe lumea ca pe o minune, lucru pe care trebuie să-l învețe și adulții. Din această cauză, consideră autoarea, scriitorul de literatură pentru copii trebuie să fie ca un copil. Acest lucru nu înseamnă că el trebuie să inventeze povești, ci dimpotrivă, să vorbească despre lucruri importante, despre valori înalte, care trebuie inserate în profunzime, astfel încât micul cititor să le poată descoperi treptat.

În 1990, vede lumina tiparului volumul intitulat *Тисяця парасольок* (O mie de umbrele). În povestea cu același titlu, Zirka Menzatiuk se adresează celor mai mici cititori sau ascultători, povestind, cu o mare sensibilitate și într-un permanent dialog cu aceștia, aventura prin care trece Ulianka, o fetiță răsfățată, care își dorește mereu lucruri noi. La capătul acestei aventuri, Ulianka, ajutată de un bătrân vrăjitor, va descoperi ce înseamnă bunătatea,

prietenia, generozitatea și va regăsi plăcerea de a se juca în natură alături de prietenii săi.

În 1993, apare cartea *Арніка (Arnica)*, inspirată din folclorul huțul, în care copiilor li se oferă posibilitatea de a afla despre cea mai fermecată sămânță din Carpați. Povestea aduce în fața noastră întâmplările pline de neprevăzut prin care trece o mică arnică, atunci când se hotărăște să pornească la drum pentru a găsi apa vie, de care avea nevoie mama bolnavă a unei fetițe, pentru a se vindeca. Curajul și bunele intenții ale micii plante nu rămân nerăsplătite, ea fiind ajutată, în călătoria sa, de alte elemente ale naturii (vântul, freamătul pădurii, un vultur etc.). În cele din urmă, arnica reușește să aducă apa vie pentru mama fetiței și, drept răsplată pentru fapta sa bună, este sărutată de soare, iar floarea sa devine aurie ca astrul ceresc, planta fiind căutată, și în zilele noastre, pentru proprietățile sale tămăduitoare.

Anul 1999 aduce cartea *Мільон мільонів сестричок* (Un milion de milioane de surioare), iar povestea cu același titlu aduce în fața micilor cititori, dincolo de informațiile despre fulgii de zăpadă, despre diferite fenomene meteorologice (ninsoare, ger, vânt etc.), și idei frumoase despre prietenie, despre ce înseamnă munca în echipă, textul putând fi utilizat cu succes în cadrul predării transdisciplinare.

În anul 2002, a apărut cartea *Наші церкви: історія, дива, легенди* (Bisericile noastre: istorie, minuni, legende), în care, într-o formă accesibilă și interesantă, scriitoarea le povestește copiilor despre diferitele stiluri ale arhitecturii bisericesti, despre icoanele făcătoare de minuni din Ucraina, despre cei mai importanți sfinți ucraineni, înserând și numeroase legende.

Anul 2006 a fost un an foarte darnic pentru cititori, Zirka Menzatiuk aducând în fața acestora volumele *Київські казки* (Povești din Kiev), *Тємниця козацької шаблі* (Secretul sabiei căzăcești) și *Казочки-куцохвостики* (Povestioare cu codița scurtă). Cartea *Казочки-куцохвостики* a fost declarată „Cartea anului 2006” la categoria „Sărbătoarea copiilor” și a fost câștigătoare premiului III la târgul de carte „Книжковий світ – 2006” din Kiev, la categoria „Cea mai bună carte pentru copii”. Volumul include scurte povești pentru copiii de vârstă preșcolară. Sunt povești educative, care devin pretextul de a introduce numeroase informații legate de diferite noțiuni (de exemplu, zilele săptămânii, culorile curcubeului, fazele lunii, culorile steagului Ucrainei) într-o formă accesibilă și atractivă.

Volumul *Тємниця козацької шаблі* se adresează școlarilor mai mari și îi captivează pe aceștia prin abordarea unui subiect legat de istoria ținutului natal. În fața cititorului se desfășoară o călătorie uimitoare, în care trecutul se împletește cu prezentul. Este un text care le oferă copiilor o lecție de patriotism, învățându-i să distingă între adevăr și minciună. Textul îi atrage pe copii prin faptul că personajul principal este o mașină mică, pe nume Mașka, aflată într-o stare cam deteriorată (e veche, are vopseaua

zgâriată), care apare în familia Rusnak. O fantomă dă de veste că vechea mașină este în pericol și începe o adevărată aventură prin castelele din Ucraina în căutarea unei săbii căzăcești.

În 2007, văd lumina tiparului cărțile *Катрусині скарби* (Comorile Katrusiei) și *Як до жабок говорити* (Cum să vorbești cu broscuțele). Cartea *Катрусині скарби* îi familiarizează pe tinerii cititori cu arta populară tradițională din Ucraina, incluzând povestiri despre obiecte din lut sau sculptate în lemn, despre țesături minunate și prosoape cu motive populare, despre jucării lucrate manual, ouă de Paști, transmițând ideea că aceste vechi înțelepciuni populare trebuie păstrate cu sfințenie. În culegerea de povești *Як до жабок говорити*, împreună cu Ivanko, un băiețel visător care crede în minuni, copiii vor învăța cum să vorbească cu broscuțele, cu melcișorii, cu rândunelele și cu alte vietăți și vor putea înțelege de ce cresc anumite plante.

Anul 2008 aduce cititorilor cartea *Макове князювання* (Domnia macului), în care sunt incluse povești despre sărbătorile ucrainene (Paștele, Crăciunul, Duminica verde, sărbătoarea Ivan Kupalo). Povestea *Писанка* (Oul de Paști) prezintă transformarea unui ou obișnuit într-un frumos ou de Paști, familiarizându-i pe copii cu obiceiul vopsirii ouălor în familie cu motive populare ucrainene specifice care apar reprezentate pe ouă.

Analizând creația sa, se poate observa că scriitoarea Zirka Menzatiuk reușește să se apropie de tinerii cititori cu multă sensibilitate și să aducă în fața acestora subiecte din cele mai diverse. Povestirile sale le permit copiilor să descopere miracolul și în lada bunicii (*Катрусині скарби*), și în sărbătorile populare (*Макове князювання*), și în schimbarea anotimpurilor sau în zilele săptămânii (*Казочки-куцохвостики*), și în natura care ne înconjoară (*Як до жабок говорити*). Marele merit al autoarei este acela de a scrie despre valorile permanente ale poporului ucrainean și de a le prezenta copiilor într-o formă surprinzătoare, atractivă și accesibilă, creând impresia că se află într-un permanent dialog cu ei, implicându-i în povestire printr-o adresare directă și determinându-i să descopere sensuri ascunse, profunde chiar și în cele mai simple povestiri.

Cristina SILAGHI

Webografie

мала.сторінка.org/дитячі-казки-зірки-мензатюк.html
bookchest.livejournal.com/106948.html
uk.wikipedia.org/wiki/Мензатюк_Зірка_Захарівна
ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=645
sites.google.com/site/schoollibr97/citanka/programni-tvory-dla-2-11-klasiv

MHAI MIHAILIUC – poet, prozator, critic literar, publicist, traducător s-a născut la 1 octombrie 1940 în Siret (jud. Suceava). Debutează în ziarul *Novyi vik* cu articole de critică literară încă din perioada studiilor universitare ale Facultății de Litere (Universitatea din București), pe care le finalizează în 1964. Mhai Mihailiuc este unul dintre fondatorii Uniunii Ucrainenilor din România, primul redactor-șef al primei reviste literar-culturale în limba ucraineană *Novyi vik* (*Veac nou*), ulterior, *Naș Holos* (*Glasul nostru*), iar de aproximativ trei decenii, redactor-șef al ziarului *Ukrainskyi visnyk* (*Curierul ucrainean*). În plan literar, M. Mihailiuc este autorul romanelor „Nu crede în țipătul păsării de noapte” și „Pod fără balustradă”, a patru volume de proză scurtă: „Câmp alb, prea alb”, „Fântâna de sub piatră”, „Tristețea albastră a fiordurilor” și „Clopotul amuțit”, a volumelor de poezii „Intermezzo” și „Clopotarul”, a culegerii de eseuri „Cuvânt despre cuvânt”, a două volume de publicistică și a două volume de versuri pentru copii. A fost distins cu două premii ale Uniunii Scriitorilor din România, cu premiul Olha Kobyleanska (Cernăuți, Ucraina) și cu cea mai înaltă distincție, din partea Uniunii Scriitorilor din Ucraina, Medalia de Onoare.

~~~~~

Ioan Herbil: – Stimate domnule Mihai Mihailiuc, în primul rând, doresc să vă mulțumesc pentru faptul că ați acceptat să-mi acordați acest interviu, acum, la ceas aniversar. Cred că nu aș exagera dacă v-aș asemui, într-o anumită privință, cu Oleksandr Dovjenko (aici, mă refer la faptul că genialul regizor și scenarist ucrainean era, pe de o parte, adulat, iar, pe de altă parte, blamat de contemporanii săi, cu precădere în urma apariției povestirii „Ucraina în flăcări”) sau cu dualitatea lui Ianus, în privința receptării dumneavoastră distincte ca om și gazetar. Domnul Profesor Volodymyr Antoficiuk, în monografia pe care v-a dedicat-o, vă descrie ca pe un om deosebit de cald, sensibil, care și-ar da și haina de pe el pentru prieteni, însă, în publicistică, vă *ascuțiți* foarte bine penița (spiritul dumneavoastră critic devenind deja proverbial), când vine vorba despre observarea anumitor fenomene socio-politice, atitudini comportamentale ori caracterul (ne-)etic al diferitelor acțiuni. Stepan Tcaciuc v-a numit „Cerberul literaturii noastre”. Cu siguranță nu vă este străină asemenea percepție, ba chiar vă suspectez că vă face plăcere să fiți catalogat astfel, drept un spirit necruțător, caustic chiar, în unele manifestări gazetărești. Iar prima mea întrebare vine abia acum: Cine este Mihai Mihailiuc în viziunea lui Mihai Mihailiuc?

Mihai Mihailiuc: – Domnule Herbil, alăturarea numelui meu de cel al marelui regizor Dovjenko este, chiar și numai „într-o anumită privință”, exagerată, disproporția dintre noi fiind uriașă. Și în privința adulării sau blamării lui Dovjenko se impun nuanțe. În condițiile dictaturii comuniste din fosta URSS marele regizor ucrainean nu putea fi adulat deschis către „contemporani”, iar blamat el a fost de către ideologii de la Kremlin. Pe când eu, ca ziarist, nu am fost nici adulat, nici blamat. Iar calitățile umane pe care mi le atribuie prof. Antoficiuk și spiritul critic (nu necruțător, nu caustic) subliniat de D-voastră,

Mihai MIHAILIUC – 80

Interviu realizat de Ioan HERBIL

sunt cele două laturi ale personalității mele care nu se exclud. Deci nu sunt om cu două fețe, de aceea referirea la Ianus mi se pare neîntemeiată. Spiritul meu critic, pe care-l considerați, „proverbial” (mă flatează epitetul!) este spiritul unui ziarist drept și cinstit care nu abdică de la principiile deontologiei profesionale. Drept urmare, nu contează „cine este M.M. în viziunea lui M.M.”. Contează ca M.M., după aproape 60 de ani de presă, să fie perceput de cititori și apreciat ca un ziarist onest și obiectiv.

I.H.: – Fiind student în anul I, la primul curs magistral de trunchi comun, am fost rugați să scoatem o foaie de hârtie și un pix. Am amuțit cu toții, neștiind la ce să ne așteptăm. Marea nedumerire era legată de faptul că nu înțelegeam în ce anume va consta examinarea/evaluarea noastră, fiind vorba chiar de prima întâlnire. Imediat, a urmat elucidarea misterului: Doamna Profesor ne-a cerut să răspundem în maxim două pagini la întrebarea: *De unde vii?* Vă puteți imagina răspunsurile care mai de care mai metafizice, filosofice, prin care studenții voiau să impresioneze: unii și-au căutat originile în Cosmos, în Neant, pe când alții, ceva mai *terestre*, au indicat spre locurile natale. Ulterior, am aflat că Doamna Profesor obișnuia să folosească această metodă pentru a-și creiona profilul intelectual și emoțional al studenților, mai pe șleau spus, de a afla cu cine are de-a face. Așadar, Domnule Mihai Mihailiuc, de unde veniți?

M.M.: – Sper că nu sunt obligat să-mi prezint autobiografia! Vin din cartierul Rusnaki al orașului Siret din nordul țării dintr-o familie de gospodari cu opt copii, educați în spiritul muncii. Fac parte din generațiile născute în timpul războiului, crescute în condiții vitrege. Mi-a plăcut de mic cartea și astfel am putut termina liceul ucrainean din Siret și facultatea de filologie (secția ucraineană) din București, primind, după absolvirea ei, repartitie guvernamentală la ziarul „Novyi vik”, în anul 1964. De atunci lucrez în presa ucraineană.

I.H.: – Care este cea mai mare dorință a dumneavoastră, în afară, bineînțeles, de cele firești, obișnuite, de a fi sănătos, înconjurat de prieteni etc., o dorință neexprimată vreodată în public, dar nici într-atât de tainică încât să nu poată fi împărtășită cititorilor revistei *Ecouri ucrainene*. Poate, cu această ocazie aniversară, veți face o excepție și ne-o veți revela.

M.M.: – Chiar și la ceas aniversar „cea mai mare dorință” este bine să rămână tainică... Cu toată stima pentru cititorii „*Ecourilor ucrainene*”.

I. H.: – În copilărie, ați visat la un alt drum profesional decât cel care v-a consacrat sau vă vedeți dintotdeauna în slujba scrisului, într-o formă sau alta?

M.M.: – În copilărie visezi la o mie de lucruri, dar nu la un drum profesional, oricât de precoce ai fi...

I. H.: – Unde vă simțiți mai confortabil: în poezie, în proză, în jurnalism sau în critică? Ce vă provoacă cel mai mult?

M.M.: – În proză, unde există „libertate de mișcare”.

I. H.: – Revenind, oarecum, la prima întrebare, referitoare la dualitatea atitudinii dumneavoastră: critică în profesie versus condescendență în relațiile interumane, întrebarea mea este: ați fost pus vreodată în situația de a schimba rolurile? Iar dacă nu, imaginați-vă, în ce condiții ați face-o?

M.M.: – În relațiile interumane există libertatea alegerii. Îți alegi, de pildă, prietenii, modul de viață etc. Pe când în ziaristică nu ai dreptul de a abdica de la deontologia profesională. Deci, nu îmi pot imagina schimbarea rolurilor.

I. H.: – Ați fost singurul care a observat apariția „Ghidului de conversație Român-Ucrainean”, pe care l-am elaborat împreună cu soția mea, pentru care vă mulțumesc sincer, chiar dacă, la momentul respectiv, nu am văzut anumite lucruri din același unghi, dar tocmai în asta constă farmecul diversității umane. Spre deosebire de alte apariții editoriale care se bucură de mult mai multă atenție și popularizare, *copilul* meu, dacă n-ați fi fost dumneavoastră, ar fi trecut neobservat. Cu toate astea,

îmbucurător pentru mine este faptul că Ghidul a fost atât de cerut, încât a fost nevoie de reeditarea lui de două ori. Nu am întrebări legate de acest subiect. Considerați-o ca pe un gest de mulțumire în public.

I. H.: – Dacă ar fi să fiți din nou tânăr, un tânăr absolvent de liceu, în această perioadă, ați alege același drum, al literelor?

M.M.: – Probabil, aș alege același drum.

I. H.: – Ce reprezintă pentru Mihai Mihailiuc iubirea?

M.M.: – Marele scriitor român Marin Preda spune: „Unde dragoste nu e, nimic nu e”. Am iubit și, vreau să cred, că am fost, uneori, și eu iubit.

I. H.: – De ce are nevoie tineretul din zilele noastre? Dar tinerii noștri ucraineni?

M.M.: – Tineretul, inclusiv tineretul ucrainean, are nevoie de modele demne de urmat.

I. H.: – Cum ați rezuma, în câteva cuvinte, opera dumneavoastră literară? În condițiile actuale, jurnalismul clasic are viitor?

M.M.: – Îmi este imposibil s-o rezum în câteva cuvinte. Filosoful german Kant spunea că „literatura este finalitate fără scop”. În consecință, scriind fără un scop anume, pot spune că „opera” mea literară este cinstită și verosimilă artistic. Vreau să cred că jurnalismul clasic are viitor.

I. H.: – Sunteți unul dintre fondatorii Uniunii Ucrainenilor din România. Care este sfatul dumneavoastră către actuala conducere a UUR?

M.M.: – Nici ca unul dintre fondatorii UUR nu-mi permit să dau, public, sfaturi conducerii actuale a UUR. Când am fost întrebat, mi-am exprimat opiniile.

I. H.: – Cu ce operă urmează să ne surprindeți?

M.M.: – La vârsta mea nu-mi rămâne decât să-mi scriu memoriile...

I. H.: – Care este plăcerea dumneavoastră (ne-)vinovată?

M.M.: – Cititul, fără de care nu-mi imaginez viața.

I. H.: – Dacă ar fi să trăiți în altă epocă, care ar fi aceea? Cu cine v-ar plăcea să fiți contemporan (scriitori, oameni politici...)? De ce?

M.M.: – Într-o epocă romantică în care scriitorii visau să schimbe lumea.

I. H.: – Pe cine preferați (nu se acceptă răspunsul: *pe amândoi*): Ivan Franko sau Myhailo Kotlyubynskyi? Charles Dickens sau Jules Verne? Goethe sau Shakespeare? Émile Zola sau Ernest Hemingway? Fiodor M. Dostoievski sau Miguel de Cervantes? Romantismul sau Simbolismul?

M.M.: – Preferințele mele nu prea coincid cu scriitorii nominalizați. Dintre aceștia îi prefer pe Kotubinskyi, Hemingway, Dostoievski. Romantismul.

I. H.: – Care este modelul dvs. de jurnalist (cu excepția dumneavoastră)?

M.M.: – Ziaristul german supranumit „reporterul frenetic” Egon Erwin Kisch (1885-1948).

I. H.: – Care este crezul dumneavoastră artistic/literar? Sau există o poezie ori proză pe care s-o considerați ca atare?

M.M.: – Fără a avea un crez, nu poți scrie literatură (de bună calitate). Las cititorilor să descopere dacă în scrierile mele există un asemenea crez.

I. H.: – Există ceva ce v-ați fi dorit să realizați și n-ați reușit? Să trăiți și n-ați trăit? Să experimentați și n-ați experimentat?

M.M.: – La toate cele trei întrebări pot să vă răspund afirmativ.

I. H.: – Regrețați ceva, Domnule Mihai Mihailiuc?

M.M.: – Întotdeauna regretele sunt tardive, domnule Herbil. Le-aș putea numi răni, mai mult sau mai puțin cicatrizate de trecerea timpului.

I. H.: – Vă mulțumesc frumos pentru timpul acordat! Vă doresc La mulți și fericiți ani, cu împliniri și bucurii, cu sănătate și putere de muncă!

~~~~~

recenzie

De pe *Pod fără balustradă* al lui Mihailo Mihailiuc în abisul conștiinței lui Mihailo Dorunda

Literatura ucrainenilor din România s-a îmbogățit cu încă o traducere din limba ucraineană, realizată admirabil de Aspazia Reguș-Seserman, facilitând, astfel, accesul cititorului român la literatura ucraineană contemporană din România. Este vorba despre romanul *Pod fără balustradă* de Mihailo Mihailiuc, apărut sub egida Uniunii Ucrainenilor din România, în 2018.

Romanul introduce cititorul într-o lume a introspecției și a retrospecției, în universul emoțiilor și al trăirilor, în care, alături de personajul principal, acesta plonjează, imperceptibil, dintr-un cadru narativ în altul.

Din punct de vedere arhitectonic, *Pod fără balustradă* este structurat pe 25 de capitole care, deși respectă o succesiune formală, jonglează cu diferite voci narrative, respectiv cu diferite perspective (subiectivă și obiectivă) asupra celor relatate, de unde și provocarea în ceea ce privește urmărirea firului narativ și a naratorului. Romanul în sine reprezintă o revelație pentru fiecare cititor în parte, determinând percepții și atitudini dintre cele mai diverse, iar alternanța vocilor narrative (cea a protagonistului, Mihailo Dorunda, a Vandei – iubita acestuia, a naratorului imparțial) menține vigilența intelectului și stimulează, în paralel, creativitatea cititorului.

Întreaga acțiune se coagulează în jurul jurnalistului Mihailo Dorunda, un intelectual sensibil și justițiar care, aflându-se pe patul de spital în urma infarctului suferit, rememorează secvențe din copilăria și tinerețea sa, trecutul intercalându-se, în visările sale, cu prezentul trăit alături de iubită și de prietenul cel mai bun. Albul, liniștea și monotonia unei camere de spital, „perturbate” fie de doctorul Uzun, fie de fermecătoarea asistentă Anastasia, contrastează și, în același timp, se întrepătrund cu tumultul trecutului, cu impresiile multicolore născute din copilăria îndepărtată și tinerețea care coincide cu anii studenției eroului-narator.

Deși, la prima vedere, lumea lui Mihailo Dorunda se împarte în victime și asupritori, buni și răi, iubire și ură, treptat, se conturează nuanțele dintre cei doi poli, care pot fi observate doar de cineva care are răgazul, impus de circumstanțe sau asumat benevol, de a le observa, iar M. Dorunda nu doar că le percepe, ci, încordându-și toate simțurile, își concentrează întreaga atenție asupra lor, pe perioada convalescenței. Când ne referim la nuanțele sau treptele dintre doi poli, avem în vedere, în cazul romanului de față, nu atât amintirile trezite voluntar și involuntar, cât emoțiile produse de acestea. De pildă, scena cu bătrânul Tolocan care umblă cu capul descoperit în fața grânelor, căci „e păcat să stai cu pălăria pe cap, deoarece ele ne hrănesc”, sau cea în care Ilco Dorunda, tatăl protagonistului, păzește fântâna, simbol al vieții înseși, reprezintă mostre de poezie pură, acele momente de respiro atât de necesare eului narator în definirea sa identitară.

Protagonistul romanului se dovedește a fi un extraordinar analist al fenomenelor psihice, un fin observator atât al propriilor trăiri, cât și al trăirilor celor din jur, un psiholog înzestrat cu simț artistic, un artist-psiholog. Mihailo Dorunda nu are nevoie de cuvinte pentru a-și contura o idee, pentru Dorunda, mai mult decât cuvintele vorbește tăcerea, mai mult decât faptele, gesturile, mai mult decât declarațiile, privirea. În fața cititorului, se configurează profilul unui intelectual rafinat, care are nevoie de întoarcerea în trecut,

pentru a-și putea înțelege prezentul, care se angajează într-un îndelung și dureros proces al retrospecției, finalitatea căruia, neconștientizată pe deplin, echivalează cu primeneala sufletească. Atât apelarea la procedee stilistice precum dialogul protagonistului cu alteregoul său sau trecerea imperceptibilă de la o voce narativă la alta, cât și schimbarea perspectivei asupra subiectului conferă textului lui M. Mihailiuc caracter novator.

În *Pod fără balustradă*, nu acaparează povestea propriu-zisă, deși, evident, nu este lipsită de importanță, ci, înainte de toate, amalgamul de stări, emoții, trăiri, frământări sufletești ce ghidează atât acțiunea, cât și personajele. Subiectul romanului nu este, de fapt, decât un pretext pentru *altceva*, alta fiind intenția scriitoricească reală, și anume, relevarea plină de sensibilitate a universului lăuntric dorundian. Capacitatea scriitorului de a crea imagini ale conștiinței, ale durerii, ale dorinței, respectiv de a înrăma biciuirea conștiinței, nașterea durerii, moartea dorinței, toată această succesiune de tablouri ale celor mai intime și profunde sentimente și stări umane amintesc de esteticul filmelor lui Andrei Tarkovski, de transcendere a convenționalului prin irațional.

Ineditul scriiturii lui Mihailiuc constă în ștergerea granițelor, și așa fragile, dintre starea de veghe, visare și vis în care se cufundă Mihailo Dorunda. Întregul periplu al protagonistului prin copilăria sa, prin viețile unor oameni care au fost victime ale războiului sau ale celor care, mânați de lașitate sau cruzime, și-au asuprit semenii, dedublarea sa atât din perspectiva conștiinței individuale, cât și a celei colective sunt ipostaze ale unui drum inițiat, ale căutării sinelui. Dorunda întreprinde investigația jurnalistică în trecutul său, își urmărește cu imparțialitatea specifică unui medic senzațiile trăite. De pildă, episodul judecării lui Ivanțio Mudrac pentru uciderea cailor sau felul cum îi trasează un altfel de destin, mai bun, unui alt proscris al comunității din cel de-al Doilea Război Mondial, Ignații Balatkyi, sunt istorisiri care creionează imaginarul fecund al lui Mihailo și care provoacă, totodată, limitele conștiinței.

Personalitatea complexă a lui Dorunda se conturează din mai multe perspective, dominantă fiind cea a propriului sine. Investigația psihologică atât a propriei vieți lăuntrice, cât și a celor care i-au influențat dezvoltarea este definitorie pentru personalitatea protagonistului, străbătând de la un capăt la altul, ca un fir roșu, ideea de bază a romanului.

Pentru a suscita interesul cititorilor revistei *Ecouri ucrainene*, prezetăm un fragment din romanul *Pod fără balustradă* de Mihailo Mihailiuc:

„În jur, întunericul era atât de dens și de vâscos – cum e dohotul înțepenit în frig – încât l-ai fi putut tăia în bucăți cu cuțitul sau, dacă nu, l-ai fi putut căra cu un căuș într-o grămadă gelatinoasă care opunea rezistență valurilor ce-l ridicau, apăsându-i pieptul, lipindu-i-se de tot trupul prin mii de ventuze reci, încătușându-i mâinile și picioarele. Încă puțin, și această clisă dezgustătoare și grea îi va pătrunde în nas și în gură, îi va umple plămâni. Se va sufoca sau, presat de peretele puțului, va rămâne lipit de el ca un păianjen strivit. Ciudat, dar aceea desime apăsătoare nu-i va intra în ochi, de parcă aceștia, strâns închiși, ar fi fost pentru totdeauna apărați de două pernuțe moi, bine îndesate cu aer.”

Mihaela HERBIL

Myhailo MYHAILIUK

Schiță de peisaj cu barcă

Celălalt mal nu se vede. Nu-l vede nici plopul, oricât s-ar sălta în vârful picioarelor. Sau poate pe el nici nu-l interesează ce se întâmplă în partea cealaltă. Se uită doar așa, din obișnuință.

Dar nu, azi el ar vrea ca leneșă ceață să se risipească repede, cât mai repede. Căci în zori, aici au venit el și ea. El a dezlegat barca, a adus vâslele și a ajutat-o pe ea să se așeze. Apoi vâslele lovira lin apa somnolentă și barca se urni. Pluti spre celălalt mal. Păi, unde în altă parte? Plutirea se desfășoară întotdeauna între două maluri. Plutire fără țărături nu există.

În barcă, ea ședea cu fața spre el. Și tăceau amândoi. Sau poate își vorbeau ochii lor. Mai ales atunci, când cei care tac sunt ca el și ea. Cei care în zori trec cu barca pe celălalt mal seamănă între ei ca două picături de apă. Întotdeauna.

Dar nu întotdeauna la întoarcere arată la fel, cum fuseseră, când au plecat. Dacă se mai întorc. Cei care se întorc ochi în ochi sunt întotdeauna mai frumoși și seamănă teribil unul cu altul.

Ca și când acolo, pe celălalt mal, s-ar fi dedat la farmece. De acele farmece nu află nimeni, nici măcar plopul, căci celălalt mal e ascuns în ceață.

Iar dacă la întoarcere ea se uită într-acolo, de unde plecase, ei sunt atât de străini și nu seamănă deloc între ei, că te și miri: cum de i-a primit celălalt mal? Sau poate că nici nu i-a primit, cine știe? Că acolo totul e în ceață. Cum e și fața, și privirea ei.

Plopul obosise să-i caute cu privirea și-și plecă ochii asupra apei. Din ceața pufoasă, apărură barca. Vâslele loveau dureros apa, și barca se apropia repede. El se lăsa cu putere pe vâsle, iar ea ședea cu fața spre malul care nu se mai vedea. Fundul bărcii hârșâi pe pietrișul de la mal. El sări în picioare, ea se ridică încet, nehotărâtă. El nu i-a întins mâna, și ea coborî singură pe mal.

– O să leg barca de plop. Ca nu cumva s-o ia apa, – zise el.

– Leag-o, – se învoi ea nepăsătoare, cu privirea pe apă.

– Iar vâslele o să le ascund în tufe, că o să mai fie nevoie de ele, – mai spuse el.

– Mai bine, lasă-le să le ia apa.

– De ce? – se miră el.

În prima clipă nici ea n-a înțeles această dorință a ei. Apoi, își aminti că, atunci când el trăgea la rame, vâslele nu lăsau nicio urmă pe apă. Iar ea își dorea dureros de mult să le mai vadă o dată în apă, chiar moarte, plutind spre țărutul neîntoarcerii.

Traducere din limba ucraineană de **Corneliu IROD**

Zestrea editorială a Uniunii Ucrainenilor din România s-a îmbogățit cu un nou op, datorat unui vrednic slujitor al Domnului.

Lucrarea Părintelui Prot. dr. Mykola Lauruk **Cuvântări, articole, predici** este un interesant volum de publicistică ecleziastică și de aceea are, desigur, un caracter cu totul aparte. Culegerea cuprinde douăzeci de texte (publicate în decursul anilor în revista Uniunii

Ucrainenilor din România **Cuvântul liber = Вільне слово**) și care se deschide cu articolul **Dumnezeirea lui Iisus Hristos**. Pentru a demonstra acest postulat, autorul invocă adevărul cuprins în Condacul al 8-lea din *Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos*: „Văzând străină întruparea lui Dumnezeu, să ne înstrăinăm de lumea cea deșartă și mintea spre cele dumnezeiești să o suim, că pentru aceasta Dumnezeu pe pământ S-a pogorât, ca să ne ridice la ceruri pe noi, cei ce cântăm Lui: Aliluia!”. Iar argumentația curge în continuare firesc cu numeroase citate scripturistice – din Vechiul și Noul Testament, adică din Psalmi, din Cărțile prorocilor, din Sfintele Evanghelii, din Faptele Sfinților Apostoli, din Epistolele Sf. Apostol Pavel și ale Sf. Apostol și Evanghelist Ioan –, urmate de un comentariu în egală măsură doct, dar mai ales accesibil publicului larg, pentru că Părintele Mykola Lauruk nu și-a propus un *studiu* despre natura divină a Mântuitorului Iisus Hristos, ci, aducând dovezi biblice (ale celor care au prevestit venirea lui Mesia și ale celor care L-au cunoscut întrupat, când era Dumnezeu și Om, ale celor care au fost în preajma Lui și au fost martorii dumnezeieștilor minuni), a urmărit întărirea credinței dreptmăritorilor creștini. De asemenea, scrierile și învățătura Sfinților Părinți i-au slujit autorului acestui volum ca temei pentru statornicirea netăgăduitei convingeri că Mântuitorul Iisus Hristos a fost Dumnezeu și Om.

Un articol încărcat de emoția și bucuria unei remarcabile realizări este **Sfințirea Bisericii ortodoxe ucrainene din orașul Sighetu Marmăției**. Relatarea acestui moment înălțător din viața comunității ortodoxe a ucrainenilor din Sighetu Marmăției, care a avut loc în septembrie 1997, a fost făcută de către Părintele Mykola Lauruk cu un entuziasm și căldură deosebite. Motivul? Sfinția sa a fost cel care s-a ocupat de renovarea și repictarea sfântului lăcaș și, după o muncă trudnică și îndelungată, își vedea realizată strădania. Resfințirea Bisericii centrale cu hramul Înălțarea Sfintei Cruci din Sighetu Marmăției și Sfânta Liturghie arhierescă s-au săvârșit de către IPS Antonie din New York, președintele Consistoriului Bisericii Ortodoxe Ucrainene din SUA, și PS Iustinian Maramureșeanul, înconjurați de un mare sobor de preoți și diaconi, între care și Părintele Ivan Nakonecyni, parohul Bisericii Sf. Vladimir din Ohio, cea mai mare parohie ucraineană din SUA. Răspunsurile au fost date de corul Mitropoliei Bucovinei din Cernăuți, iar PS Iustinian, împreună cu preoții români și toți enoriașii au intonat Rugăciunea Domnească, adică

recenzie

Cuvinte pentru suflet

despre Părintele Paisie Velickovskyi”, „Despre coronavirus prin prisma Sfintei Scripturi” etc. –, însă, după cum lesne se observă, toate au caracter religios sau privesc viața Bisericii.

Pe lângă interesantele articole, Părintele Lauruk include în culegerea sa o serie de predici, majoritatea la unele Praznice Împărătești (predici la Nașterea Domnului, la Botezul Domnului sau Epifania, la Întâmpinarea Domnului, la Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, la Înălțarea Domnului, la Schimbarea la față ș.a.), dar și una despre „Rugăciunea lui Iisus”, care mai este numită și „Rugăciunea inimii”: *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!* Autorul vede în această rugăciune un „toiag de nădejde” în parcurgerea nevoițelor Postului Mare. Într-adevăr, doctrina centrală a teologiei ortodoxe răsăritene „theosis”, adică îndumnezeirea omului, este legată de disciplina spirituală de la Muntele Sinai, iar textul scurt al „Rugăciunii lui Iisus” trebuie repetat neîncetat, pentru a absorbi gândurile omului și a le înstrăina de orice tentație.

Volumul **Cuvântări, Articole, Predici** al Părintelui Prot. dr. Mykola Lauruk este scris bine, concis și la obiect. De aceea se și citește cu plăcere, cu interes și, desigur, cu folos.

Corneliu IROD

Ajuns la o vârstă de care mă sperii la simpla rostire a cifrelor, eu, cel care mă hrănesc, de mai bine de o jumătate de veac așezată între două veacuri nebune, doar cu poezie, nu pot să nu mă întreb: de unde vine Poezia de azi, încotro se duce, ce mai reprezintă ea pentru sufletul, pentru sensibilitatea contemporanilor?

Răspunsurile îmi induc de multe ori stări de tristețe. Asistăm la o depoetizare a poeziei, la o perversitate a ei, la un efort de modernizare până la artificialul grosolan, la o reluare a unor mode avangardiste fumate demult. Metafore în pielea goală se exhibează pe străzi și adolescenți cu grave complexe sexuale scriu o poezie care primește loc în loja din față a literaturii. A unei literaturi care s-a construit și pe oasele lui Eminescu, Arghezi, Blaga, Nichita, dar și pe cele ale unor șaizeciști tandri ca Adrian Păunescu, Gheorghe Pituș, Cezar Ivănescu, Mircea Micu, Ion Gheorghe și încă mulți alții. Să-i amintim apoi pe baladiștii din diverse generații, de la Ahoe la prietenii mei George Târnea și Șerban Codrin, între ei așezându-l eu și pe tânărul poet (eh, tânăr, e matur sadea, dar în fața vârstei mele e îngrozitor de tânăr), „nordicul” Mihai Hafia Traista.

Cartea lui e frumoasă de tot și la haina de ieșit în lume (tipărită la Editura RCR Editorial cu o eleganță desăvârșită) și la calitatea versurilor. E vorba de balade și elegii. Ai crede că e un gen desuet, nepotrivit vremii noastre zănatice, care se rupe în manele, în zumbă, în hard rock, în metal beat, în proză pornografică, dar cu pretenții de vers pasional pus pe muzică de fetișoare nemulțumite, gen: „Aruncă-mă în aer și dă cu mine de pământ!”

Dar nu, fraților și cumnaților, poezia lui MHT ține de genul etern al poemelor care au transfigurat lumea din perioada romantică și ne-au ținut în viață, peste războaie, peste ură și alte maladii ale societății umane.

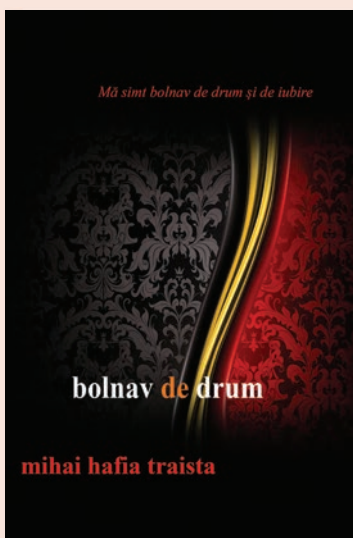
Mihai Hafia Traista, ucrainean de etnie, român de națiune, oltean din Mehedinți după nevastă, scrie balade despre părinți, despre copii, despre iubită, așază versuri clasice în rime surprinzătoare și ne oferă o carte densă, care crește cu fiecare pagină, legitimând un poet deplin:

„Ne tot grăbim s-ajungem lângă mamă/ ducând în mâini un pașaport de seu,/ ne amăgim că tot mereu ne cheamă/ același trist și rece Dumnezeu”.

Toată lumea lui e un ținut de Nord. Îl asemăn cu un prieten vechi al meu, tot din acele locuri, cu Gheorghe Pârja, care cânta la fel de frumos și de dureros toate dorurile în care suntem încă.

Când vine pe pământul elegiei, Mihai strălucește ca o apă de munte izbucnind din pictură: „Rona de Sus, frumoasă și eternă,/ durerea mea din nordul transilvan/

Nordul baladist și elegiac

tristețea mea, pe linia maternă/ colindul meu de la sfârșit de an”.

Și „A doua elegie pentru Rona de Sus” este un poem antologic. Iubirea pentru Rona, pentru Ronișoara, pentru Maramureșul mândru și luminos ca un cocon plecat duminică dimineața spre biserica de lemn, explodează în iubirea cea mare pentru Ardeal, acolo unde sufletul lui se întâlnește cu acela al marelui poet patriot Adrian Păunescu și i se pleacă

adânc, precum un discipol către magistrul său.

Din loc în loc, poetul își potolește tumultul: „Vezi, iubito, cum trec anii/ ca un cântec din caval/ înfloresc din nou castanii/ în orașul de pe deal”.

Nu vreau să creadă prietenul meu că talentul său poetic, real și evident, îi scuză și neglijențele tehnice. Aceea care mă supără cel mai mult pe tot cuprinsul cărții este ne folosirea *cratime*, semn care poate asigura fluența necesară a multor versuri: nu „în fiecare zi e un nou război”, ci „în fiecare zi e-un nou război”. Nu sunt chițibușar, dar vreau ca versul tău, frate Mihai, să sune ca un ban de argint!

Încolo, în cartea de rugăciuni poetice a lui Mihai Hafia Traista se află tot ce poate numi un destin poetic. Adică o iubire mare, pentru părinți, pentru familia lui, pentru ținutul lui, pentru țara lui. Și, ca un corolar, pentru femeia care-i luminează viața: „Te rog frumos să îți aduci aminte/ de iubirea noastră cea dintâi/ te rog frumos să nu rămâi cuminte,/ frumos te rog, frumoasă să rămâi”.

Mi se întoarce gândul la un alt mare prieten al meu, plecat devreme în lumea fără dor, sfiosul Radu Cărneci: „Tu erai cea mai frumoasă/ Eu eram cel mai nebun...”.

Uneori, versurile lui Mihai Hafia Traista coboară prea mult în romanță. Poate pentru că el, atunci când le scrie, le aude cântate. Poate pentru că prietenul lui, redactorul de carte Adrian Ivanițchi, cel care îi semnează și o postfață, este un celebru cantautor, membru al Cenaclului „Flacăra” al lui Adrian Păunescu. Poate...

Dar, dincolo de toate, cartea lui are statut de act de identitate al unui poet adevărat. Eu nu dau decrete de valoare și nu pun ștampile. Eu simt – vă rog să-mi acordați acest drept pe care mi l-a dat o viață trăită în și lângă poezia română.

Iată un catren arghezian care-mi permite să fac afirmații ca acelea din aceste rânduri:

„Alungă-mă până mai pot pleca/ Căci, uite, timpul stă să ne descoase,/ până mai port în ochi tristețea ta/ până mai port tot frigul tău în oase”.

Mai departe, scrie-n carte...

Nicolae Dan FRUNTELĂȚĂ

OLEKSANDR KOSENKO

Oleksandr Kosenko (n. 1957), poet, traducător, jurnalist, inițiator și participant activ la numeroase proiecte culturale, este unul dintre creatorii importanți ai literaturii ucrainene contemporane. Volumele de versuri semnate de Oleksandr Kosenko **În ziua a șaptea** (2010), **Călirea apei** (2013) și **Egregor** (2017) s-au bucurat de entuziasma primire din partea cititorilor și a criticii literare. Unele dintre creațiile sale au fost traduse în mai multe limbi (rusă, belarusă, bulgară, polonă, engleză, germană, slovacă, maghiară și tătară). Opera poetică a lui Oleksandr Kosenko a fost înconunată cu numeroase premii naționale și internaționale.

Cititorilor revistei **Ecouri ucrainene** le oferim traducerea românească a câtorva dintre poeziile lui Oleksandr Kosenko.

***		Definitiv Și vânzoleala călcatelor orașe Nu va-nceta	
Acolo Unde-i liniștea deasă Unde-s oamenii buni Mi-aș cumpăra eu o casă Pe cer luna căleşte-o potcoavă încet Eu mi-aș cumpăra un amurg violet Acolo, unde soarta-i ușoară Ca gândul Aș vrea să petrec veacuri de veacuri Acolo cântece aș vrea eu să cânt Unde vântul paște ceața pe rând Unde peste vise Și gânduri Și oameni Norii în aripi albe s-au prefăcut		Niciun pas Nicio zi Nu mai am eu de mult pentru mine Bătăile de cap pleacă încotrova cu tramvaiul Jucăușele arteziene își fac curcubeie Anii se-neacă	
Însă nu-i rai Căci fără vorbe și fără motiv Furtuna va cosi cinul îngeresc Îl va cosi de tot Pân-la pământ Pân-la ultima scânteie		În necunoscut mi se-neacă Corăbiile înaripatelor mele visuri.	
		Mi-aș cumpăra o căsuță la țară	

		Se-agață soarele de marginea ruptă A zării purpurii Ciulinul aleargă după vânt spre-nserare Să-și caute Atlantida sa	
		După vânt După înserare	
		În somnul Navei Peste adormitele continente Precum cu aripile pasărea din basm Dragostea Caută cu mâinile o-mbrățișare	
		Caută săruturi Acele sincere daruri Care vor răscumpăra inima de la despărțire Căci soarele s-a dus Zarea a ars de tot Și judecătorii și-au scos perucile	
		Acei judecători Care vor da pentru fiecare sentința În primul cerc al tristeții Săruturile-au rătăcit fără noi Nu sensul mut Îl caută bufnița la zebelină	
		Bufnița stă tăcută Semn că în această lume păcătoasă Fără grijă se va naște luna acum Ca o zeiță tânără Și va străjui în zenitul sorții	
		Schimbătoare Înșelătoare Fierbinți ca rușinea Pe val Sunt troienele Dunelor Mai dragi decât somnul toridelor Atlantide Iubite Iubite Iubite	

Prezentare și traducere din limba ucraineană
de **Corneliu IROD**

Taras Șevcenko: *NEOFIȚII* (III)

Componenta epică a poemului

Satira neiertătoare a poetului ucrainean la adresa fariseismului, idolatriei, ipocriziei și cruzimii, în fond, a structurilor sociale putrede și a indivizilor bolnavi de putere nu numai în Roma de după nașterea lui Iisus Hristos, ci în genere, dar și cu țintă expresă, continuă și-n capitolul următor, al nouălea, în care prim-planul îl ocupă, în contururi sumbre, chipul mamei lui Alkid – imaginea tragică a omului simplu, înșelat și manipulat de apucăturile maniacale ale vremelnicilor autocrați.

Poporul a fost lăsat abia a treia zi să se roage în fața idolului, pentru milostivire. Și biata mamă s-a rugat, și-n „mărinimia” sa idolul „A poruncit din Siracuză să-i aducă / La Roma, în lanțuri pe creștini.” (T.a.) De pe malul Tibrului, mama își vede fiul pe o galeră: „Iar copilul tău curat / De catarg e ferecat - / Nu e-un neofit rebel, / Ci apostolul pios / Prin cuvântul lui Hristos. / Astfel este el.” (T.a.) El se roagă și cântă, și-i îndeamnă pe toți la rugă și iertare, pentru că ordinea și dreptatea divină o vor simți cu toții în curând: „Țarii nesătui vor fi legați/ Și cu lanțuri ferecați; / Și slăviților cătușele/ Răsuci-vor brațele.” (T. a.)

În contrast, slujitorii idolului, sprijiniți de structurile de forță, cum am spune astăzi, pentru fariseismul și idolatria lor beneficiază de privilegii nemăsurate: „Iar cucernicii, în fală/ Și în loje calde, / Se bucură, osanale-ngână, / Al Lui nume îl tot laudă./ Săbii tari ei țin în mână, / Ascuțite bine, / Semn-pedeapsă altor neamuri, / ‘Nvățătură pentru oameni.” (T. a.)

Capitolul următor, al zecelea, debutează cu o imagine-simbol a suferinței materne și-n același timp a puterii ei interioare de rezistență, rezultată din conștientizarea drumului ales de fiul său: „Pe malul apei tu stăteai / Precum o stâncă-ntunecată. / Nu ascultai, nici nu plângeai, / Ci aliluia înălțai / Cu mamele, pentru creștini.” (T.a.). Ca un adevărat apostol, Alkid îndeamnă la rugă, dar numai către Dumnezeu, și prorocește biruința noii religii: „S-au zămislit deja nepoții / Și-or crește ei în timp, pios. / Nu răzbunători vor fi acei nepoți, / Ci sfinți viteji ai lui Hristos! / Și fără foc, fără cuțit / Strategii sfinți vor îndruma. / Și păcăliții, și păgânii / Pe sfinții-acea-i vor urma.” (T.a.)

Culmea ipocriziei, a îngâmfării fără margini a cezarului autocrat este reliefată în capitolul următor de către poetul ucrainean în tușe ironico-satirice corozive, de sub care, însă, răzbate o dureroasă dezamăgire, dar și o condamnare usturătoare a nonvalorilor cocoțate vremelnic pe scara puterii. Incapabili de a continua sau spori măreția Romei, ei pregătesc, inconștienți, căderea ei: „Cezarul beat/ Chiar Zeu s-a proclamat / Și-un jubileu lui Zeu a închinat. / Triumfă Roma. Spre statuie / Aduc în care mirul și tămâie, / Îi mână în cete pe creștini și popor/ Spre Coloseum. Sângele curge / Ca-ntr-un abator. Triumfă Roma! / Și gladiatorul, și patricianul - / S-au îmbătat. Sânge și fum / E tot ce-i frământă. A slavei ruină / Roma își bea. Prohod Scipionilor cântă.” (T.a.)

Tema masacrării creștinilor în arena din Coloseum prin asmuțirea animalelor sălbatice asupra lor a suscitat discuții controversate și în rândul cercetătorilor, departe fiind și astăzi o părere unanimă. De la persecuțiile lui Nero, Decius sau Dioclețian până la „faimoasa

deviză” a lui Marcus Aurelius „Non licet esse vos!” (Nu aveți voie să existați) există nenumărate exemple de adevărat martiriu al primilor creștini, ceea ce i-a permis lui Taras Șevcenko să creeze un tablou simbolic al sacrificiului, chiar suprem, în lupta adevărului contra minciunii, a libertății contra oprimirii, a luminii (înțelepciunii) contra întinericului (prostiei), a realității contra iluziei/manipulării.

Versurile bardului ucrainean din capitolul al doisprezecelea, în acest sens, sunt antologice: „A doua zi / Arena a urlat. În arenă / Din Libia nisipul auriu / Covor se face purpuriu -/ Noroi cu sânge-amestecat. / Din Siracuză nazareii / Încă nu erau în Coloseum. / A treia zi, legați în fiare, / Prin paznicii cu săbii scoase, / În abator i-au adunat. / Sălbatic arena a urlat. / În arenă mândru fiul tău, / Un psalm cântând pășise. / Cezarul beat, parcă turbat, / În hohote a râs. Și-un leopard / Din beci pe scenă a sărit; / Păși, privi... Și a țâșnit / Sângele cel sfânt. În Coloseum / Un urlat de tunet a răsunat / Și s-a stins deodată.”

Penultimul capitol atrage atenția prin două imagini, una dinamică, am numi-o astăzi frust *fuga de răspundere* – „De infamia aceea, seara/ În terme s-a ascuns/ Cu lictorii cezarul sfânt.” – iar alta statică, cutremurătoare pentru ceea ce poate deveni un centru al luminii, cârmuit de mâna întinericului: „Coliseul a rămas / Fără cezar, fără romani / Și parcă-a plâns / Însingurat. Munte / Negru în câmpie-i / Coliseul – centrul Romei-ndoliat.”

Capitolul care încheie poemul, al paisprezecelea, impune un tablou de un tragism shakespearian, ieșit parcă din penelul lui Caravaggio, și-n aceeași măsură de o pregnantă simbolică metatextuală. Îndurerata și îndoliata mamă își însoțește până pe malul Tibrului, ca la o înmormântare *sui-generis*, fiul și pe frații acestuia, masacrați pentru deliciul autocratului și, atenție, îndestularea mesei împărătești: „Curând / Deschis-au poarta. / Și-n căruțe, și pe care, / Din Coliseu, de la măcel / Trupuri sfinte aruncară / Și-nspre Tibrul i-au cărat. Cu sfinte/ Trupuri au hrănit, / Pentru masa-cezărescă, / Peștii Tibrului vestit.” (T.a.) Dacă gândul ne trimite la alegoria biblică despre peștii cu care Iisus i-a hrănit pe oameni, atunci putem afirma că Șevcenko era convins de venirea timpului în care Adevărul și Dreptatea vor fi „hrana” omenirii, că meandrele istoriei nu șerpuiesc în zadar.

Imaginea mamei care „singură a rămas pe mal”, uitându-se „cum se-ntindeau și dispăreau / Cercuri largi deasupra lui / Deasupra dreptului...” său fiu are o semnificație subtextuală profundă, indubitabil, filosofică. Timpul care macină și diluează într-o perpetuă mărire și decădere deopotrivă visurile și ambițiile/orgoliile omenirii, oprind în dimensiunea lui numai adevăratele valori, bazate pe Adevăr, permite minții umane să mediteze corect și să-și articuleze, chiar să-și schimbe în aceeași măsură chiar și cele mai puternice concepte: „Și-atunci, parcă ai zămbit, / Și greu ai hohotit, cumplit. / Și te-ai rugat, prima dată, / Pentru noi, celui răstignit. Te-a mântuit / Fiul Mariei răstignit. / Și-ale lui cuvinte vii / În viu-ți suflet le-ai luat. / Și-n tăguri, și-n palate / Cuvântul drept ai semănat, / Al Domnului cel viu și drept.” (T.a.)

Eusebie FRASENIUC

Renumitul lingvist ucrainean OLEKSANDR PONOMARIV a trecut la cele veșnice

La 14 octombrie a.c., de sărbătoarea Acoperământul Maicii Domnului, cunoscutul lingvist ucrainean Oleksandr Ponomariv, profesor universitar doctor la Institutul de Jurnalism din cadrul Universității Naționale Taras Șevcenko din Kiev, care întreaga sa viață și-a dedicat-o dezvoltării limbii ucrainene, s-a stins din viață la vârsta de 84 de ani, după o grea suferință. Dispariția sa este o pierdere enormă pentru întreaga comunitate științifică a Ucrainei, dar, mai ales, pentru Universitatea Națională Taras Șevcenko, căreia i-a dedicat 40 de ani din viață, în calitate de cadru didactic și cercetător la Catedra de limbă și stilistică. Se cuvine subliniat aportul său însemnat în normarea limbii ucrainene, în special în derusificarea acesteia.

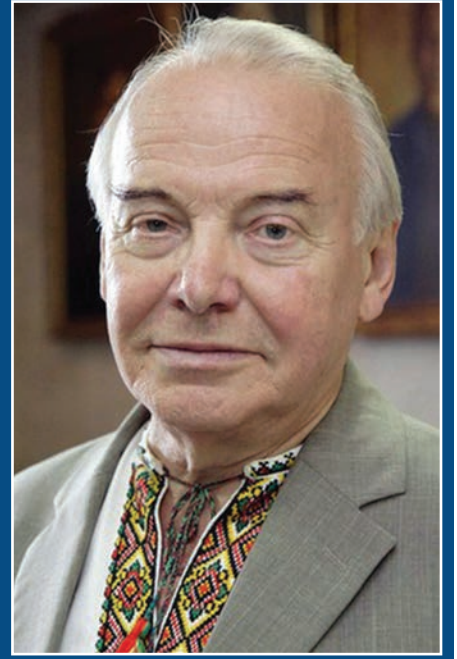
Oleksandr Ponomariv este autorul a peste 250 de lucrări științifice, dedicate problemelor legate de: stilistică, cultură și normă ale limbii ucrainene, de ortografie ucraineană, de relații lingvistico-literare ucraineano-grecești, de teoria și practica traducerii. Dintre volumele publicate de-a lungul timpului, amintim: monografia „Lexicon de origine greacă în limba ucraineană” («Лексика грецького походження в українській мові») (2005), manuale și cursuri „Stilistica limbii ucrainene contemporane” («Стилістика сучасної української

мови») (2000), „Cultura cuvântului: Îndrumări stilistico-lingvistice” («Культура слова: Мовностилістичні поради») (2011), „Cuvântul ucrainean pentru toți și pentru fiecare” («Українське слово для всіх і для кожного») (2013, 2017). Sub redacția Domniei Sale, au văzut lumina tiparului patru ediții ale volumului „Limba ucraineană contemporană” («Сучасна українська мова»). Ponomariv a fost, de asemenea, unul dintre redactorii „Dicționarului etimologic al limbii ucrainene” în șapte volume («Етимологічний словник української мови» в семи томах) (1982–2012), a „Dicționarului mitologiei antice” («Словник античної мітології») (2006), a „Dicționarului Neogrec-Ucrainean” «Словник новогрецько-український» (2005) și a „Dicționarului Ucrainean-Neogrec” («Словник українсько-новогрецький») (2008).

Cu siguranță, O. Ponomariv a fost și va rămâne un etalon al lingvisticii ucrainene contemporane, cel care, de-a lungul carierei sale prodigioase, a cizelat nu doar limba ucraineană literară, ci și întrege generații de cercetători.

Odihnească-se în pace!

Redacția

Maria MATIOS

DARUSEA CEA DULCE

(Continuare din nr. 16)

Oamenii nu înțeleg că Darusia se salvează singură cum poate. Când cu apă, când cu pământ, când cu ieburi. Pentru că, mai presus de orice, ea vrea să trăiască pe lumea aceasta atât de veselă, atât de colorată și atât de aromată. Când e sănătoasă – compensează pentru acele momente, când durerea o supune. Ea nu vrea să-și amintească de durere, deoarece e așa de epuizată, încât nici nu știe cum de se mai ține pe picioare. Însă Darusia nu se plânge de nimic. Ia un ghem de ațe decolorate de lână de diferite culori, câteva bucăți de staniol împăturite în patru, panglici de la cununa de nuntă a Annei, fiica Mariei, și merge în livada ei aurită, sădită încă de mâinile tatălui ei, printre peri și meri. Merii nu mai fac roade bune. Sunt bătrâni. Dar încă se mai zărește câte-un măr prin aurul subțire al frunzelor. Iar părul s-a uscat de tot. Are atâtea frunze câte fire de păr are chelia lui Pitryk. Darusia se cațără în păr și începe să lege cu staniol crengile lui triste. De ce copacul trebuie să sufere, când soarele tomatic îl încălzește, când Darusia nu mai simte junghiuri de durere în creier?

Mereu, duminica, Darusia îmbracă cămașa brodată a mamei. Și ce, părul nu poate să aibă și el, astăzi, o cămășuță, cusută de mâinile Darusiei? Staniolul lucește la soare, vântul leagănă ațele colorate agățate de frunzele deja îngălbenite, și Darusia vrea să cânte. Dar cineva poate s-o audă. Și cântecul, la fel, poate aduce necazuri. Ivan și Vasyl au cântat despre călina roșie și au ajuns să fie deportați în Siberia, încât nici până acum nu le-au dat drumul. Dar, poate, nu mai au cui să dea drumul!? Darusia aude tot și știe tot, doar că nu vorbește cu nimeni. Ei cred că ea este mută. Dar ea nu e. Darusia, pur și simplu, nu vrea să vorbească. Cuvintele pot face rău. Nu mai știe de unde a auzit acest lucru, dar este adevărat. Încă puțin, și Darusia își va aminti cine i-a spus că orice vorbă poate aduce necaz. Și ce dacă ea nu vorbește? Katrinka cea surdă comunică prin semne și nimeni nu zice despre ea că e nebună. Iar Darusia doar nu și-a înghițit limba, însă numai minciuni se spun despre ea. Ea nu este cea dulce, dar nici nu e nebună. Dă-o-ncolo de gura lumii!

Darusia ține minte că, mai demult, când era micuță, înainte să afle gustul bomboanelor, ea împreună cu vecinul Slavko, când pe uliță trecea Paraska cea nebună, făceau semne cum că e dusă cu pluta, ei, copilandrii, crezând într-adevăr că era nebună, căci așa umbla vorba în sat; Paraska vorbea singură cu voce tare, dădea din mâini și tot amenința pe cineva cu o băț destul de mare. Paraska umbla zile întregi pe la case, nu cerea nimic, nu se lua de nimeni, doar acea băț i se legăna în mâini, precum moara satului, iar Darusia, odată, l-a întrebat pe tatăl, cum de nu o dor mâinile de la ciomag și picioarele de la atâta umblat. Atunci, tatăl ei a luat băta lui, ascunsă în tindă pentru orice eventualitate, și i-a dat una Darusiei la fund, încât o jumătate de zi a stat pe coji de cartofi, în spatele grajdului.

– De ce m-ai lovit, tată? – l-a întrebat Darusia spre seară, când lacrimile i-au secăt, iar fundulețul a încetat s-o mai ardă. – Toată lumea zice că Paraska e nebună, dar noi cu Slavko nu am zis, doar am arătat cum că este slabă de minte.

– Cei slabi cu duhul sunt oamenii lui Dumnezeu. – Asta era tot ce a spus atunci tata.

– Dar noi, ce, nu toți suntem ai lui Dumnezeu? – a întrebat dezamăgită Darusia. – Mama, la fel, uneori e slabă de minte, dar tu, tată, niciodată nu ai spus că mama e omul lui Dumnezeu.

Și atunci, tata, pentru prima dată, a mângâiat-o pe Darusia pe cap.

– Darusia, pe mama noastră o doare uneori capul pentru că a cazut de pe baraj. Dar ea nu e slabă de minte. Însă Paraska e un pic mai pierdută. Și de aceea ea este omul lui Dumnezeu, pentru că doar ea poate vorbi liber cu Dumnezeu. Iar noi, restul, nu suntem precum Paraska. Și, dă Doamne, ca tu, dulcea mea copilă, să nu ajungi niciodată un astfel de om al lui Dumnezeu precum Paraska.

– Dar tu, tată, nu ai vrea ca Darusia ta să vorbească cu Dumnezeu?

– Minunea mea dulce... – și-atunci, tata a sărutat-o pe Darusia pe frunte. – Spune „Tatăl nostru” și du-te la culcare. Aceasta este cea mai frumoasă discuție cu Dumnezeu:

– Tată, dar preotul când vorbește cu Dumnezeu: când se roagă la biserică sau când nimeni nu ascultă? – nu se lăsa Darusia.

Ea și din cauza preotului a mâncat bătaie de la tata. Și totul din cauza lui Slavko al Mariei.

Când erau copii, doar ei doi se jucau. Slavko era neastâmpărat, ca o sfârlează, iar Darusia, încă de mică, era grijulie, înțeleaptă ca o femeie în vârstă. Însă se întâmpla ca Slavko să o împingă și pe ea la lucruri rele. Așa s-a întâmplat și atunci. Se jucau de-a v-ați-ascunselea în curtea Mariei, printre baloții de fân, în hambar, lângă lemnele de foc, în pivnița săpată în pământ, în camera mereu aromată, unde se producea uleiul.

Un străin, cu o pălărie verde și cu o coadă de topor în mână, sprijinindu-se de gard, se uita îndelung cum alergau gălăgioși, prin hambar, Slavko cu Darusia, până când, în cele

din urmă, s-a adresat respectuos. Darusia își amintea cât de frumos și elegant și-a dat pălăria jos în fața lor:

– Lăudăm pe Domnul!

– În veci, Amin! – i-au răspuns într-un glas musafirului din spatele gardului.

– Ai cui sunteți, copilași? Ai căror gospodari? – s-a interesat bărbatul.

– Cine al cui e? – a spus Slavko. – Eu sunt al Mariei, ea e Darusia. Și ce doriți, unchiașule?

– Oare nu știți, copii, unde locuiește aici, la voi, preotul?

– Preotul? – l-a întrebat, reflectând, Darusia. – Da' care?

– Da' ce, aveți doi preoți? – a răspuns râzând bărbatul.

– Dar de ce aveți nevoie de preot? – i-a răspuns Slavko la întrebare cu o altă întrebare, sărind gardul.

– Vreau să botez copilul. Eu vin de pe cealaltă parte a râului, iar acolo, la noi, un preot slujește la trei parohii. Iar al vostru, se zice, e foarte bun.

– Aveți nevoie de acel preot care are barbă și mantie? Acela care poartă pălărie înaltă, neagră? – tot întreba Slavko.

– Acela-acela....

– Atunci, luați-o pe drum înainte, iar pe acea parte, pe deal, sub acei pruni, locuiește preotul.

– Slavko, preotul stă la vale, în spatele bisericii. Darusia îl tot trăgea de mânecă pe băiatul din vecini, dar străinul cu coada de topor n-a mai auzit, dispărând după pârliaz pe cealaltă parte a uliței. – Sub acei pruni locuiește Vasyl.

... Darusia și acum simte nuiua tatălui pe picioare și pe fund. Pe lângă faptul că a îndurat rușine salutându-l pe Vasyl-tâmplarul: „Lăudăm pe Domnul, doamne ajută, părinte!”, mai era cât pe ce s-o ia pe cocoasă de la acela. Pentru că tâmplarul era poreclit de consăteni *popă* din cauza acelorași haine cu care umbla la biserică duminică de duminică: un palton lung, asemănător cu o reverendă de preot, și o pălărie neagră. Și când musafirul, justificându-se, a explicat cum l-au îndrumat să ajungă la casa lui, apoi și Vasyl-tâmplarul nu a întârziat să apară la ușa lor, seara:

– Stimate gospodar, vă știam om de treabă, dar niciodată nu aș fi crezut că vă educați copilul atât de prost! – Rușine să vă fie! Rușine! – și a scuipat pe jos.

Darusea își amintește foarte bine până acum, cum tata îi explica că nu toți oamenii sunt așa cum sunt vorbiți pe la spate.

– Uneori, oamenilor le place să rădă de alții, de aceea născocesc tot felul de porecle. Dar nu întotdeauna cu sens rău. Și nu întotdeauna este adevărat.

– Este rușinos, când cineva te poreclește? – a vrut să știe tot, de parcă cineva i-ar fi șoptit sau ar fi prevenit-o asupra viitorul ei.

– Nu e rușinos, copilă, atâta timp cât nu ești hoț sau mincinos...

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de **Paulina CAIL**

Mykola KULIȘ

SONATA „PATETICA”

D r a m ă

(Continuare din nr. 16)

7.

Și, într-adevăr, vine în fugă, aplecat, de pe partea cealaltă a străzii, Luca. Deasupra orizontului, luna. E de-un roșu dens, iar de la vânt, vibrează. Chiar seamănă cu steagul.

Eu (gest către Luca). Ei?

Luca (gâfâind). Luna!.. Mai repede!.. Hamar?

Eu. E aici!

Pe trepte, ne întâmpină Hamar.

Luca (înflăcărat). Am trecut de cimitir, unde-i râpa (către mine). Mai ții minte – pe unde ne plimbam primăvara și unde mă învățai să scriu poezii. Uh-h!.. Cadeții nu m-au observat, însă rebelii aproape că m-au linșat, crezând că sunt vreun spion. Într-un final, conducătorul lor. Uh-h!.. M-a verificat, m-a întrebat, câți suntem și cine. Îi spun – muncitori, n-avem armament, i-am spus tot, tot, uh-h!.. Mi-au transmis următoarele: imediat ce răsare luna, noi să începem atacul, iar, apoi, ei ni se vor alătura, să lovim din spate, neapărat, uh-h!.. Nu e de la sperietură, ci că am alergat cât am putut, pentru că răsare deja luna (către mine), mai e și vântul, of, vântul, uh-h!..

Hamar (solemn). Luna e a noastră. Și vântul e al nostru! Așteptați puțin – întreaga lume va fi a noastră. Să monteze spânzurători, cruci...

Nastea (ascultând cu atenție). Cântă „Tatăl nostru”...

Hamar. N-au decăt să înalțe tedeumuri, să cânte „Tatăl nostru”, – lumea, prieteni, va fi a noastră! Din spânzurători vom face arcuri. Crucile împreună cu capitalismul le vom duce și le vom îngropa în vechile cimitire, în zorii socialismului. Iar noi vom porni înainte!.. (Către mine). Dumneata trebuie să intri în comandamentul revoluționar! Spune cu ce să începem (își îndeasă căciula pe cap). Lumea va fi a noastră!.. Transmiteți salutări (Către Luca). Iar tu, în timpul luptei, să le arăți partizanilor drumul. Ei! (Ezită dacă să-și ia rămas bun).

Nastea. Poate, s-ar cuveni să stați jos.

Ovram. Mi-e mi-ar prinde bine, iac-așa, să mă ridic. Ei, asta e!.. Transmiteți salutările mele tuturor muncitorilor. Întregului proletariat! (Înflăcărat, printre lacrimi). Și, cinstiți-vă, fraților, picioarele! Picioarele! (Revenindu-și). De fapt (surâde), e mai important ca omul să aibă ambele capete întregi, pe când picioarele... (Observă că ghețele lui Luca erau rupte. Către Nastea). Nastea, adu-i cizmele mele! Măcar ele să meargă acum în atac asupra adevăratului vrăjmaș.

Nastea (A intrat după cuptor și le-a aruncat să nu vadă nimeni. I le-a adus lui Luca).

Luca (le ia). Mi le voi schimba pe drum.

Noi ieșim în tăcere pe scări. În ușă ne întâmpină vântul. Deasupra orizontului, luna. Înainte de a ne despărți, eu cu Luca ne strângem romantic mâinile.

Serhii JADAN

(din volumul de poezii *Viața Mariei*)

Pentru că niciodată nu te pot smulge...

Pentru că niciodată nu te pot smulge, niciodată nu te pot lua, pentru că întreaga ta libertate e formată din limite, pentru că tu nu ai nicio greutate, pentru că niciodată nu asculți, pentru că oricum știi ce voi spune,

pentru că în această limbă nu a rămas niciun cuvânt normal, pentru că sintaxa care ne salva a îmbătrânit demult, pentru că odată ce ai crezut, vei crede până la final pentru că eu, fix acum, am nevoie de numele și chipul tău,

nu-ți voi permite să trăiești așa, cum ți-ai dorit – să-mi faci în ciudă, de parcă nu opream, pentru tine, sângele, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, voi încerca, oricum, măcar cumva să te ajut, oricum, voi ruina totul, oricum, îmi voi atinge țelul.

Eu (patetic). Luca, lumea va fi a noastră!..

Luca. Neapărat! (Când eu am plecat, el aparte). Nu știu dacă să iau sau nu cizmele... E-adevărat că e noroi pe drum, dar și nici Nastea nu are încălțăminte... Și oricum o să le scoată de pe cadavru. Ia-le (Așază cizmele sub ușă și fuge).

Nastea (după pauză). Au plecat. Oare se vor întoarce până dimineața, Ovrame?

Ovram tace. Picătura – pic!

(Din obișnuință, mecanic). Unu. Doi. Trei...

8.

Se întoarce Stupai. Se oprește lângă îngropatul, dă din cap și fuge la el.

Maryna (întâmpinându-și tatăl. Neliniștită). Ai transmis?

Stupai. Da.

Maryna. Ei, ce-i pe-acolo?

Stupai. Răsare luna.

Maryna. Doamne! El îmi vorbește de lună...

Stupai. Dar vântul, Marynko, vântul! Auzi?

Maryna (ironic). De miazăzi sau de care?

Stupai. De miazănoapte!

Maryna. Păcat! Nouă acum ne trebuie cel de apus. Stelele luminează?

Stupai (simțind ironia). Vântul vine direct de pe front! De la partizani! (Aproape cu entuziasm). Se vorbește că printre ei sunt mulți ucraineni. (Observând, la Maryna, o puternică compasiune). Se spune că acolo aproape toți sunt ucraineni!..

Maryna. Dar ei știu că-s ucraineni?

Stupai. Hm... (După pauză). În timp ce, printre ăștia, sunt foarte puțini ucraineni. În comandament, niciun cuvânt ucrainean. Și poporul e împotrivă. Iar din cinci spânzurați, am aflat, patru sunt ucraineni. Îngropatul, la fel, e ucrainean după mamă. Printre altele, deja i-au scos o cizmă. Iar despre Ucraina, niciun cuvânt. Mai bine să ocupe roșul! Ha, Marynko?

Maryna. Chiar dacă jugul va fi roșu, tot jug se numește.

Stupai oftează.

Tu, în afară de lună, ai mai văzut pe cineva?

Stupai. Am văzut.

Maryna. Iar în afară de vânt, ai mai auzit și altceva?

Stupai. Am auzit.

Maryna. Deci?

Stupai (după pauză). Se pare că nu vor rezista. Se pregătesc să fugă.

Maryna. Da? (tulburată, se pregătește să telefoneze). Comandamentul? Aș dori cu cornetul Peroțki, vă rog!..

Brusc se stinge lumina.

Traducere din limba ucraineană
de **Mihaela HERBIL**

¹ bolșevicul

Însă acest văzduh nu va mai fi niciodată ca înainte, când tu întrai în el, când îl respirai.

Și dacă, mai târziu, cândva, cineva va fi cuprins de îndoieli și va cădea în necredință, va obosi sau se va retrage, voi atârna această pânză, întunecată, precum amurgul - să vadă, să se minuneze.

Nu există leac pentru ceea ce lipsește tuturor, nu există granițe, nu există altă ieșire. Dar priviți reflecțiile coatelor ei aspre - totul a fost aievea, eu nu am inventat nimic.

Puteți simți, acum, cum amuțește pielea, vă puteți retrage, puteți cădea. Celui ce se teme îi trebuie credință. Celui ce iubește îi e de-ajuns amintirea.

Traducere din limba ucraineană
de **Sara-Marta DEAC**

~ Ecouri la „Ecouri” ~ Ecouri la „Ecouri” ~ Ecouri la „Ecouri” ~ Ecouri la „Ecouri” ~

„Ecouri” și în sufletul meu

Revista literar-culturală și educativ-informativă „Ecouri ucrainene” a Uniunii Ucrainenilor din România a ajuns la numărul 15. Felicitări!

Apariția revistei în limba română a fost o idee benefică, de mult așteptată de mine și de mulți cititori care se bucură de lectura creațiilor scriitorilor ucraineni.

Conținutul înnobilat cu creații și biografii ale scriitorilor „vechi și noi” sunt pentru mine prilej de cunoaștere a creațiilor și a autorilor lor, din diferite domenii ale literaturii și culturii ucrainene.

Aduc cuvinte de laudă pentru conținutul revistei și a modului de prezentare, care pe mine mă bucură, redacto-

rului-șef, doamnei Mihaela Herbil, și întregului colectiv de redacție.

Cu admirație și respect,
Niculae SUCIU

Gherla, 15.09.2020

Virgiliu RIȚCO și Ioan VINGA

EPOPEEA CAZACILOR TRANSDANUBIENI

(Dramă)

(Continuare din nr. 16)

PARTEA A III A PĂMÂNTUL LIBERTĂȚII ȘI AL APELOR

9. Botezul

Suntem în Delta Dunării. Ape. Mlaștini. Copaci suciți în toate direcțiile vântului, pe care se văd liane puternice. Trestie. Papură. Se văd căsuțe încropite în grabă, care formează un sătuc. În depărtare, se profilează locul unde și-au organizat cazacii tabăra. Este timp de vară. Oameni pe lângă gospodăriile. Copiii aleargă pe maidan. La o margine a satului, se scaldă niște copii și se zbenguiesc. Un grup de cazaci discută.

Ivan: Timp de o săptămână, m-am vânturat pe la Vâlcovo și pe la Caraorman. Am văzut cum s-au organizat cei care au venit acum 3-4 ani. Deocamdată sunt în nesiguranță.

Ostap: De ce? Nu sunt liberi?

Ivan: Sunt liberi doar pe jumătate.

Fedir: Cum vine asta, Ivane, liberi pe jumătate?

Ivan: Iată cum! Ei s-au organizat în acele locuri, dar sunt mereu atacați de necrasovți.

Fedir: Or fi necrasovții în relații mai bune cu turcii!

Ivan: Este posibil și asta! Ei au venit de mult timp pe aceste locuri și s-au putut așeza, unde au dorit.

Ostap: Așa e oriunde. Primul venit se simte stăpân pe acel loc, în timp ce următorii trebuie să-l cucerească prin luptă.

Ivan: Ostap, nu vom fi noi primii care vom ataca, dar nici nu vom sta cu mâinile în sân, dacă ne vor încolți în vreun fel.

Fedir: Deocamdată, ei sunt mai numeroși decât noi!

Ivan: Am auzit că sunt vreo 800 de luptători, gata oricând de atac.

Fedir: Iată, că se apropie de noi Preotul și Lavrin.

Ostap: Văd că discută aprins!

Cei doi au ajuns la grup.

Preotul: Ce mai faci, Ivane? Nu te-am mai văzut de mult.

Ivan: Părinte, am fost plecat și tocmai mă gândeam să vă întâlnesc.

Preotul: Te-am văzut astă noapte în vis. Veneai călare pe cal, dar cu fața tristă. Oare așa să fie?!

Ivan: Din păcate, cam așa este, Părinte!

Preotul: Dar ce te-a supărat, pe unde ai umblat?

Ivan: Cazacii noștri care au venit în urmă cu 3-4 ani s-au stabilit pe la Vâlcovo, prin părțile Caraormanului.

Preotul: Asta nu-i rău, deoarece sunt locuri bune!

Ivan: Locurile sunt bune, dar vecinii lor sunt răi.

Preotul: Am auzit că necrasovții îi supără mereu și le distrug ce au ei. Se comportă de parcă ar fi adus pământul din Rusia!

Lavrin: Mult timp n-o să mai faci ei regulile, dar să ne mai organizăm și noi. Văd că numărul nostru sporește de la o săptămână la alta.

Ivan: Dar ei, deja sunt peste 800 și au tot ce le trebuie pentru luptă.

Preotul: Ivane, nu-ți face gând rău din asta. Știi ce zice Ecclesiastul?

Ivan: Nu știu, Părinte!

Preotul: El zice că este un timp pentru toate: un timp pentru victorie și un timp pentru înfrângere; un timp pentru pace și un timp pentru luptă...

Fedir: Deocamdată, noi trebuie să ne organizăm, să ne întărim forța de luptă, apoi să ne gândim la victorie.

Lavrin: În scurt timp, ne vom organiza și noi. Văd că, unde ne organizăm, n-avem loc de necrasovți. Dar s-avem răbdare, vorba părintelui: toate la vremea lor!

Preotul: Lavrine, nu te-am mai întrebat, ce-ți face nepotul?

Lavrin: Crește, părinte! Se face mare.

Ivan: Părinte, când îl botezăm?

Preotul: Trebuie să mai lucrăm puțin, să terminăm Biserica pe care am început-o aici. Ea va fi provizorie. Pentru că-mi dau seama că nu ne vom putea stabili aici, până nu vom limpezi apele între noi și necrasovți.

Ivan: Oricum, noi ne pregătim de botez. Va fi primul botez în libertate.

Preotul: Să ne rugăm lui Dumnezeu să mărească numărul celor care se vor naște în libertate.

Lavrin: Părinte, peste 30-40 de ani, pământurile acestea dintre ape și nu numai, ci până hăt departe, spre Isaccea și Ciucurova, vor fi pline cu urmași ai cazacilor zaporojeni.

Preotul: Să te audă Dumnezeu!

Ivan: Deja, mama cu nevastă-mea și cu femeile din jurul nostru au început să discute cum vor pregăti botezul. Vreau să ținem obiceiul nostru ucrainean și pe aceste pământuri pe care Dumnezeu ni le va da în stăpânire pentru generațiile viitoare.

A sosit ziua botezului. În casă, totul este pregătit ca pentru un mare eveniment religios în familie. Oamenii sunt îmbrăcați de sărbătoare și umblă de colo-colo cu treburile botezului. În centrul atenției este copilul, ce urmează să fie botezat.

Nașa: Nadia, este pentru prima dată, când sunt nașă și nu prea știu ce trebuie să fac.

Nadia: Dar văd că ai adus lumânarea. Ai pus flori la ea, i-ai pus ștergar. Este foarte bine!

Nașa: Am adus și crijma din care vei croi cămășuțe pentru bebeluș.

Nadia: Vei duce copilul la biserică înfășat în crijmă.

Nașa: Cum să procedez cu copilul?

Nadia: Lei copilul în brațe, apoi îl pui pe perna asta. Dar, mai întâi, ridică perna de trei ori spre icoana Maicii Domnului.

Nașa: Văd niște bani, aici, sub pernă.

Nadia: Așa este obiceiul: să se pună bani sub perna copilășului.

În biserică. În centru, este cristelnița tradițională, umplută cu apă. Preotul ia copilul de la nașă și-l scufundă de trei ori în cristelniță, spunând:

Preotul: Se botează robul lui Dumnezeu Petro: În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin! În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin! În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Apoi Preotul dă nașei copilul botezat și spune:

Preotul: Să trăiască! Să fie sănătos! Să aducă bucurie în familie, să fie de ajutor părinților la bătrânețe.

Cei din Biserică: Să trăiască și să fie sănătos!

După botez, nașii cu copilul în brațe, urmați de alai, se întorc la casa celui botezat. Intră nașa în casă, apoi zice :

Nașa: Am dus un copil păgân și am adus unul creștin!

Mama copilului stă în genunchi și primește pruncul în brațele sale:

Mama: Iartă-l, Doamne!

Nadia: Aduceți cele două pahare cu lapte și dați-le mamei și nașei să le bea până la fund.

Nașa: Dragă Maria, să vă trăiască pruncul! Iată, eu ți-am adus o sticlă cu vin, o bucată de pâine și o ceapă. Această băutură și aceste alimente să te întărească și să nu sece niciodată izvorul laptelui pentru Petro.

Nadia: Îți mulțumesc, nașă! Iar acum vă invităm pe toți la masă, pentru a ne bucura împreună și să ciocnim în sănătatea micuțului Petro. Apoi, mâine, vom continua petrecerea.

A doua zi după botez – scăldatul copilului. Casa lui Ivan este plină de oaspeți bucuroși și binedispuși pentru a continua ceea ce au început cu o zi înainte.

Nașa: Nadia, să-mi spui dacă mai trebuie să pun ceva în scăldătoare.

Nadia: Păi, ai pus o bucată de zahăr?

Nașa: Am pus.

Nadia: Ai pus pene, flori și un ou?

Nașa: Am pus.

Nadia: Atunci, totul este foarte bine.

Nașa: Dar, după scăldat, ce trebuie să mai fac?

Nadia: Înmoi crijma în apa de scaldă a copilului, apoi îl ștergi pe la încheieturi, la gură, la subțiori, la urechi.

Nașa: Și după aceea?

Nadia: După aceea, îl înfășori în scutece, îl strângi ușor de năsuc, îi faci de trei ori semnul sfintei cruci a Domnului nostru Isus Cristos, pe cap, îl pui pe pernă și-l acoperi cu crijma.

Nașa: Așa am să-i fac micului nostru îngeraș, mânca-l-ar nașa să-l mănânce, că tare mai e drăgălaș! Cât l-a botezat, nu a scos niciun scâncet. Pe drum, a dormit tot timpul, iar acum, uite, cum ne privește cu mărgelușele lui dulci!

O invitată: Am adus niște hăinuțe pentru micuț. Să aibă noroc de ele!

Nadia: Mulțumesc, draga mea!

Altă invitată: Eu am adus aceste jucării, să se joace cu ele.

Nadia: Mulțumesc pentru ele!

Altă invitată: Îi pun niște bănuți în fașa copilului, să aibă toată viața avere din belșug!

Nadia: Să dea Dumnezeu!

Nadia se adresează cumetrilor:

Nadia: Scumpii mei cumetri, acum să vă dau și eu, din toată inima, acești colaci galbeni, pufoși și gustoși și aceste flori minunate, pentru că mi-ați încreștinat copilășul.

Nașii: Dumnezeu să-ți răsplătească pentru toate!

Nadia: Și vouă la fel!

Nașii: Peste șase săptămâni, te vom scoate la moliță.

Nadia: Să dea Domnul să fim cu toții sănătoși!

(Va urma)

Corneliu IROD

ROMAN FORESTIER
SAU
CUM S-A LĂSAT DE PESCUIT TÂMPITUL DE UNCHI-MIU ION
ȘI S-A APUCAT SĂ VÂNEZE VULPI NEGRE

(Ilustrațiile aparțin fiicei mele Maria în vârstă de 5 ani)

(Continuare din nr. 16)

Cartea a III-a

Și, deși ceea ce s-a spus în ultima propozițiune a cărții precedente e adevărul gol-goluț, cu toate acestea, populația pădurii era în continuă scădere. În palatul împărațesc, în fiecare noapte, era fie bal, fie banchet, fie ospăț. (Iepuri la frigare, ouă coapte, Crap și lezi la proțap, Rațe și Fazani umpluți, uneori, zice-se, chiar Purcei ai cumătrului la tavă; hribi afumați, ghebe murate, hulubițe și iuțari fripți; vin de fragi, rachiu de zmeură și tot felul de alte bunătați; o imensă orchestră: Greieri, Cocoși, Broaște, Cloști, Șerpi, Ciori, Pupeze, Capre și Cocostârci.) Iar de se întâmpla să nu fie nici bal, nici banchet, nici ospăț, atunci avea loc o expediție – doar așa, de dragul plimbării – sau vreo adunare generală, în care, chiar în prezența Împăratului și spre marea lui satisfacție, toți, de la cel mai mic și până la fratele Marelui Vulpoi Negru, într-un cuvânt, toți se lăudau cât sunt de fericiți și de egali între ei și cât de bine trăiesc (măcar că în prima frază a acestei cărți s-a spus adevărul gol-goluț).

Cartea a IV-a

Scandalul s-a iscat și liniștea împărăției a fost tulburată numai după ce Marele Vulpoi Negru a început s-o curteze și să se gudure pe lângă Capra Roșcată din orchestra palatului.
– Se vede treaba, – bârfeau slujitorii, – că Împăratul nostru nu mai e în toate mințile... Cu ce e mai cu moț desfrânata asta decât Vulpea-Împărăteasă? Că e roșcată, că ține coada în sus sau, poate, pentru că poartă ochelari?

Așa gândea și tâmpitul de unchi-miu Ion.

Dar, la începutul acestei cărți, m-am exprimat oarecum greșit. Nu s-a iscat nici un scandal. Numai niște şușoteli și-atât.

Adevărul adevărat îl cunoștea însă doar singur Împăratul. Nu-i ardea lui nici de roșcată, nici de coadă îmbârligată. Numai de ochelarii Caprei, de ochelarii ei verzi îi ardea. Șiretenia înăscută și agentura imperială l-au ajutat să afle că nu are de-a face cu o simplă Capră, care nu știe nici măcar me-he-he, doar be-he-he, ci cu o adevărată inventatoare, o savantă, a cărei epocală invenție sunt chiar ochelarii verzi pe care-i poartă! Vă imaginați ce fericire ar fi pe capul bietelor ierbivore? Le arunci un braț de paie, un coș de pleavă sau de frunze uscate, le pui ochelari verzi, iar lor li se năzare o grămadă de iarbă verde și grasă! Ar zice că l-au prins pe Dumnezeu de-un picior, nu alta!

De cum află de invenție, Marele Vulpoi Negru se și gândi să pună mâna pe ea, pentru că, după cum se știe, grija permanentă a Împăratului e tocmai bunăstarea și fericirea generală. Așa se și explică de ce, nu peste multă vreme, construi prima fabrică de ochelari verzi din lume.

Cineva și-ar putea închipui că unchi-miu Ion s-a prins de manevra asta. Nici vorbă! Nu-l ducea capul la astfel de subtilități. A-nțeles abia după ce i-a explicat Calul. Mai ales când a adăugat:

– Uite, stăpâne, o chestie ca asta mi-ar prinde bine în locul nesuferiților mei ochelari de cal! Toată iarna m-aș îmbuiba numai cu coceni și ogrinji! Dacă i-aș vedea verzi...

Cartea a V-a

Cum se întorsese din prima expediție cinegetică, tot așa s-a întors unchi-miu Ion și dintr-a cincea, și dintr-a zecea, adică cu tolba goală. La cea de-a unsprezecea, îi spune Calului:

– Paște, murgule, iarbă deasă uite aici, pe malul lacului. Iar eu o să mă apuc din nou de undiță...

Peste vreo trei-patru ore, juvelnicul era aproape plin. Dar asta e de-acum

Cartea a VI-a

Juvelnicul, vasăzică, era aproape plin, și unchi-miu Ion se pregătea să-l scoată din apă, dar nu-l lăsa pește: trăgea întruna. Soarele se săltase, vipia creștea din ce în ce și unchi-miu se gândi să se scalde, cu toate că nu știa să înoate. Ei, o să se bălăcească unde-i apa până la genunchiul broaștei. Puse undița și pușca deoparte și începu să se dezbrace. Aruncă totul de pe el, pentru că pe aproape nu era nici țipenie, ca să-i fie teamă că-l vede cineva gol-pușcă, iar de Cal, să mă iertați, unchi-miu nu se rușina. Scuipă în palme și...

În acea clipă, de după stuf apăru lin luntrea împărătească. La vâsle era însuși Marele Vulpoi Negru... Unchi-miu Ion înlemni!

– Cine ți-a îngăduit, mărlane, să pescuiești în lacul meu, hî?! – tună Împăratul.

Ochii unchiului Ion scăpărară. Vulpoiul din luntre nu mai părea negru, ci suriu, apoi nu mai era nici sur, ci violet sau verzui, ca până la urmă să devină chiar roșcat.

– Cum îndrăznești, găinarule?! – se proțăpi unchi-miu demn. – Eu sunt OM!

– Hă-hă-hă! Ce? – se-nveseli Împăratul.

– Ce-ai auzit! Cară-te de-aici, că altfel... – se-ntinse unchi-miu Ion după pușcă.

În chiar clipa aceea, foșni ceva în spatele lui. Se întoarse: în jur vreo zece-cinșpe Vulpoi. Toți păreau la început negri, apoi suri, violet-verzui și în sfârșit roșcați. Se furișau, înconjurându-l din toate părțile. Dar Calul unde-o fi, să-i dea o mână de ajutor? Iată-l... Fratele mai mic al Marelui Vulpoi stă în șa, Calul îl privește mândru prin ochelarii verzi pe fostul său stăpân, iar Vulpoiul ține în cumpănire pușca unchiului meu și rânjește batjocoritor... Un cățelandru de Vulpoi se apropie fără teamă, obrăznicătura, de hainele lui unchi-miu și le luă pe toate: uniformă de vânător, cămașa, izmenele, cizmele de cauciuc, pălăria, tot-tot. Alți doi au scos juvelnicul din apă și l-au urcat în

barcă. Unchi-miu Ion se pierdu de tot. Mai apoi, își făcu socoteala c-ar putea scăpa cu fuga. Dar gol? Gol, păi cum! E cazul să mai facă nazuri?... Aruncă o privire, ochi cărarea și-o rupse la sănătoasa. Dar se dovedi că unchi-miu căzu din lac în puț... Pentru că Vulpoiul l-au ajuns curând, fratele mai mic al Împăratului se ridică în scări și-l croi cu cravașa pe spinarea goală. Ceilalți Vulpoi îl trântiră pe unchi-miu în niște urzici dese, îl tăvăliră încolo și-ncoace vreo douăș-pe-treiș-pe minute, după care îl apucară de mâini, de picioare și – heirup! – îl aruncară în apă.

Cartea a VII-a

Nu, nu s-a înecat unchi-miu Ion. Spre seară, plin de bășici, s-a furișat ca o nălucă goală prin grădini, pe lângă livezi, până a ajuns în curtea casei sale.

– Vii din iad, Ioane?... – se holbă la el mătușă-mea Domnica.

Numai că lui nu-i ardea de glumă. Chiar a doua zi și-a cumpărat uniformă nouă, altă pușcă de vânătoare și se apucă să vâneze Vulpi negre.

Tâmpitul!

N-a împușcat niciun Vulpoi. În schimb, a devenit nu o amenințare, ci o caraghioasă sperietoare, pentru că fiecare expediție se termina absolut la fel: îi luau uniforma și pușca, apoi îl tăvăleau prin noroi sau urzici și la sfârșit – bândâbâc! – îl aruncau în apă. După asta, unchi-miu iar se echipa, Vulpoiul iar îi luau totul ș.a.m.d., ș.a.m.d.

Cărțile a VIII-a, a IX-a și a X-a

Aceste cărți, adică a opta, a noua și a zecea, cititorul e invitat să și le imagineze singur. Autorul este însă conștient de faptul că romanul lui are o deosebită complexitate și profunzime atât ideatică precum și tematică. De aceea este de acord să-i dea cititorului o mână de ajutor, sugerându-i câte ceva. Astfel, de-o pildă, Vulpoiul pot fi puși să-l rănească pe tâmpitul de unchi-miu Ion la mână sau la picior – bineînțeles, trăgând chiar cu pușca lui. (Dar numai în mână sau în picior, că în alt loc e periculos!) De asemenea, și Capra poate fi pusă să facă (în afară de ochelari verzi) și alte invenții umanitare sau să fie rugată – așa, pentru delectare științifică – să behăie în vreo limbă străină. Mătușa Domnica, exasperată de neputința bărbatului ei, ar putea măcar o dată să-l însoțească la vânătoare pe unchi-miu Ion. Nu i-ar strica o tăvăleală – goală! – prin urzici... (Eu mă jenez să descriu așa ceva. Ea mi-i totuși mătușă...) Ei, ș.a.m.d. sau eticî.

Cartea a XI-a

În afara celor descrise de cititor în precedentele trei cărți, nu s-a mai întâmplat nimic.

Cartea a XII-a

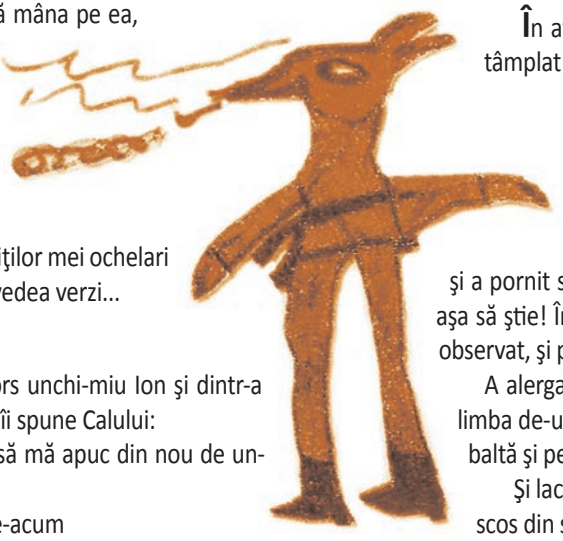
Într-o dimineață sau într-o seară, mai bine, într-o zi, tâmpitul de unchi-miu Ion și-a cumpărat altă pușcă, dar nu și uniformă de vânător. În locul uniformei, a cumpărat o piele de Vulpe. A pus blana pe el, deși-i venea mereu să strănute, pentru că năpârlea, a încărcat pușca și a pornit spre pădure. Ah, zidirea mă-sii de Vulpoi negri, acu' le-a sunat ceasul, așa să știe! În blana asta de Vulpe, o să se poată furișa aproape de tot, fără să fie observat, și pe neașteptate: bum! bum! Las' că le-arată el!

A alergat tâmpitul de unchi-miu Ion și a colindat toată pădurea, până a scos limba de-un cot, dar n-a văzut nici o Vulpe. N-o avea noroc azi? Sau poate că-s la baltă și pescuiesc chiar cu undița lui?

Și lacul era pustiu. Pe luciul apei – nici o încrețitură. Alergătura zadarnică l-a scos din sărite, când, deodată, zări în apă, chiar lângă el, ditamai Vulpoiul!... S-a băgat sub apă, se vede treaba, după vreun pește... Unchi-miu duse cu băgare de seamă arma la ochi și trase. Apa dădu în clocot, broaștele amuțiră, ecoul hohoti din tufă-n tufă. Dar Vulpoiul, nu se știe de ce, nu ieșea la suprafață... Când valurile și clăbucii se potoliră, unchi-miu Ion privi în apă și se văzu pe sine însuși, îmbrăcat în piele de Vulpe și cu arma în mână. Carevasăzică, a tras nu într-un Vulpoi negru, ci în propria umbră... Tâmpitul! Bine măcar că, deși a ochit cu atenție, a nimerit în coadă și nu în alt loc. Dar, oricum, tot nu-l doare, fiindcă nu e coada lui – e o coadă cumpărată.

Aici se termină romanul. Sau dimpotrivă...

[P. S. – Am scris acest „roman” în 1982 – *atunci*, avea Maria mea cinci ani; toată ziua desena vulpoi, îi puneam să joace în „filme” și „piese” scornite de ea și în care tot ea interpreta toate rolurile. Vulpoiul Mariei m-au îndemnat, în mare măsură, să comit „romanul forestier”. I-am citit „romanul” lui Gheorghe Tomozei. Tom a râs și m-a sfătuit: „Dă-i încolo, bătrâne, pe Vulpoi și pe Capră! Și nu mai citi nimănui *romanul* ăsta...”. Nu i-am ascultat sfatul prietenesc, am tradus „romanul” și l-am publicat în 1983 în revista ucraineană *Obrîi (Orizonturi)*, care apărea la Editura Kriterion din București. Din păcate, desenele Mariei s-au rătăcit la redacție; erau de tot hazul. Când am predat manuscrisul, îl întreb pe Mykola Korsiuc – el era redactorul –, pentru că pamfletul avea adresa prea străvezie: „Ce zici, trece?” (aveam în vedere Cenzura). Korsiuc se prefăcea a nu pricepe gravitatea situației în care-l bag și-mi răspunde: „Te privește. Tu semnezi...”. Credeți că nu știa ce-l așteaptă în caz că cineva ar fi recunoscut personajele și ar fi ieșit scandal? Ba bine că nu! Cu toate acestea, a avut curajul să-mi tipărească „romanul forestier”. Azi, ar putea părea că n-a fost mare lucru, adică n-a fost din parte-i un act de curaj. Gândiți-vă, totuși, că era anul 1983 și ne aflam în plină „*iepocă de aur*”...].

Maryna IEȘCENKO

Satul

Când a rămas mama gravidă cu mine, bunica i-a spus să plece din sat și să nu-i mai calce piciorul acolo. Eu cred că mama știa cine e tatăl meu, dar n-a spus nimănui, nici măcar lui. Bunica era severă, a bătut-o rău și de multe ori, dar după fiecare bătaie, mama spunea că pruncul se va naște dintr-o mare iubire, iar la asta bunica nu mai avea argumente. Într-o seară, în liniște, mama și-a strâns lucrurile, iar dimineața a luat geanta și amândouă am părăsit satul, fără ca eu să apuc să dau ochii cu el. De atunci am văzut multe sate, călătorind prin toată țara, dar nu și acel sat; mi-am dorit mereu să-l cunosc, să văd cum arată acel sat, satul copilăriei mamei mele, satul care a scuipat-o afară, de îndată ce s-a aflat că urmează să vin eu pe lume.

– Satul n-are milă, – zicea mama, – el nu iartă și nu uită. Tu te-ai dat la o parte, dar nepoții tăi vor lăsa moștenire copiilor lor privirea disprețuitoare a satului care te urmărește acum. Nimic nu omoară ca satul. Oamenii știu totul despre tine. Ei oricând sunt gata să te condamne, să-ți pună stigmatul pe frunte cu fierul roșu. Tu nu poți lua niciodată viața de la capăt, pentru că niciodată cele vechi n-o să te lase. Satul n-o să te lase să ieși din groapa în care ai căzut fără voia ta.

Probabil că mama era convinsă că eu o să urăsc satul, cum îl urăse ea, dar, mică fiind, mie mi s-a părut atunci o romantică baladă.

– Orașul e altceva, – mă convingea mama, – aici le ești indiferent tuturor, chiar dacă te-ai lungi și-n piața centrală. Nu ți se interzice nici să trăiești, nici să mori. Dacă o să cazi, o să te calce în picioare, dacă ai să te ridici, o să rădă de tine, chit că-i ești indiferent.

Păi eu știam asta. Mama se pierduse în oraș, pe una dintre străzile cenușii, cu case prin nimic deosebite, atât de asemănătoare între ele, la unul dintre servicii, la o instituție neînsemnată – ca secretară sau contabilă, sau poate că altceva... Ea mereu se contopea cu acest oraș, se pierdea în el și se întâmpla să n-o văd câteva zile, deși locuiam cu ea în aceeași cămăruță. Da, noi am încetat demult să ne mai simțim reciproc prezența. Uneori mi se părea chiar că mama a început să se teamă că în ceasul morții eu n-am să-i dau o cană de apă și n-am să-i vorbesc, iar ea n-o să poată să mă cheme, pentru că nici ea n-o să mă observe în cameră...

Îi mai plăcea ei să-mi povestească că bunicul – tatăl ei – i-a dus tot timpul dorul. Bunica cea aspră nu-l lăsa să meargă să-și vadă fata și de aceea el a murit prea devreme de inimă rea. De amărăciune, curând a murit și bunica, dar abia anul trecut a sosit din sat vestea sfârșitului ei. Mama a avut mulți bărbați, dar nu s-a măritat. Am bănuț că eu eram piedica, totuși mama îmi spunea că de fapt ei, bărbații, ar fi o piedică să avem noi o prietenie ca între fete, iar eu alegeam bucuroasă a doua variantă. Bunicului nu-i fusese dor de ea – astăzi știu asta sigur –, el nu i-a scris niciodată, n-a venit s-o vadă, nu-i trimitea alimente, totuși mama, inventând asta pentru mine, ajunsese să creadă și ea cu tărie în scorneala ei. Cu siguranță, ea a vrut ca în mintea mea de copil să rămână măcar imaginea unui singur bărbat pe care eu să-l venerez. Voia să mă păzească de greșelile ei. Dar eu eram o necredincioasă încăpățânată și nu puteam considera nașterea mea ca fiind o greșală. Uneori plângeam cu capul îngropat în pernă

la gândul că, atunci când voi simți lângă mine o nouă viață, și mama o să mă alunge de acasă; ea nu va putea să-i interzică tatălui meu să mă viziteze, pentru că eu nici nu știu cine e! Cu trecerea anilor, mama devenea tot mai severă, așa cum povestea ea că fusese bunica, și datorită acestui lucru, doream și mai mult să am și eu un tată.

Iar după aceea, brusc, am depășit vârsta visărilor. De Serhii n-am fost îndrăgostită prea mult timp, dar suficient cât să mă împac cu gândul că el va fi tatăl copilului meu. Cu toate acestea, cu el n-am reușit să rămân gravidă și ne-am despărțit prieteni. Era spre sfârșitul clasei a unsprezecea, iar eu priveam cu tristețe în urmă și nu puteam înțelege ce va urma, căci mama mea, terminând opt clase, la vârsta mea, ca absolventă de profesională, avea deja copil... Mă obseda sentimentul inutilității vieții mele, al nerealizării, al timpului pierdut. Mama ar fi vrut să intru la universitate, dar mie îmi era indiferent unde. Copilul meu va trebui să aibă un tată frumos și care să nu tânjească și să nu moară de tânăr de dorul fetei, asta va trebui să știu, în asta trebuie să creadă fiica mea.

...Noi ședeam la masă și mâncam pelmeni¹ cu smântână adevărată, de casă. Mama cumpăra mereu de la piață, pentru că se obișnuise încă din sat să mănânce lucruri naturale. De casă. Pentru că ei avuseseră vacă!... Îi invidiam că au avut vacă... Eu am crezut mereu că smântâna, laptele și carnea le trimitea bunicul de la țară, nu că le aducea mama în fiecare duminică de la piață... Totuși, exact acum doi ani, când am aflat de moartea bunicului, eu am încetat să mai visez. Și să sper. M-am maturizat. Mâncam pelmeni făcuți de mama, pelmeni adevărați, și așa fi vrut să-i spun că am să învăț și eu să fac pelmeni de casă, pentru că am pentru cine, curând voi avea pentru cine! Dar, ca de obicei, mama nu mă vedea, iar la masă, de regulă, noi nu vorbeam...

După aceea, am făcut ceea ce trebuia să fac. Am găsit cheile de la casa bunicii, mi-am strâns de cu seară lucrurile într-o geantă, iar dimineața am plecat spre sat împreună cu viitoarea mea fiică. La sfârșitul verii, pe panourile de la universitate, se vor afișa listele cu cei admiși, între care va fi și numele meu – mama s-a ocupat de toate –, iar eu așteptam în stație autobuzul care mă va duce în sat. Dimineața era umedă, rece, mâinile deveneau jilave, iar din ochii nedormiți îmi curgeau lacrimi, însă eu îmi mângâiam burta care încă nu se vedea și eram bucuroasă. Autobuzul era vechi, hodorogit, scaunele rupte, unele geamuri le avea înlocuite cu placaj... Iar eu eram bucuroasă. M-am așezat la geam și tot drumul, împreună cu praful care se ridica până la tavan, inhalam peisajul. Copacii, ogoarele, stâlpii de electricitate, clădirile, tablele indicatoare – nu eram năzuroasă, înghițeam totul pe nemestecate și fără apă... Eram nesățioasă și n-aș fi împărțit cu mimeni nici măcar o pietricică... Călătoria de două ore m-a obosit și m-a cuprins somnul. Încă puțin și i-aș fi cedat cu aceeași nevinovăție cu care cedam fiecărui potențial tată al copilului meu... Dar începu coborârea, iar mie mi s-a făcut inima cât un purice: da, iată-! E intrarea în sat, în satul care e gata să mă calce în picioare, să arunce în mine cu pietre, să rădă de mine, să mă scuipe... Pentru asta și vin, am nevoie de asta. Soarele mă orbește, autobuzul hodorogit coboară încet pe drumul cu asfaltul spart și plin de gropi, iar eu vreau să trăiesc, și viața clocotește în mine mai mult ca niciodată. Mi-au dat lacrimile, poate din cauza soarelui sau de prea multă viață...

Autobuzul oprește lângă sfatul popular, afundându-se în crengile castanilor, iar eu cobor. Nu știu încotro s-o apuc, dar am cheile și am și dorința de a merge. Tot înainte și înainte, până o să mă oprească cineva... Fiecare casă, fiecare gospodărie e o lume aparte, dar eu o caut pe cea din care am fost luată... E atât de palpitant și plăcut.

– A cui ești tu? – strigă spre mine o babă extraordinar de bătrână, îndoită de șale. Încă de dimineață s-a apucat să muncească în grădină.

– Bună ziua... – răspund eu speriată, dar nu știu să răspund la întrebarea ei.

– Nepoata Mykolaihei? Fie-i țărâna ușoară... – și vine mai aproape, ștergându-și sudoarea de pe frunte. – Stai că-l chem acuși pe gineri-miu să te ducă până acolo, că în situația ta n-ai voie să mergi pe jos atâta drum.

Îmi las privirea pe burtica mea încă nu prea mare, apoi o ridic să mă uit în sufletul soarelui. Ca să mă orbească, dar până mă va orbi, o să mă încălzească... Mijesc ochii și surâd.

Mamă, te rog să mă ierți, dar încep să mă îndrăgostesc de satul nostru.

Traducere din limba ucraineană și notă de **Corneliu IROD**

¹ **pelmeni** – un fel de colțunași, umpluți cu carne tocată. (C.Ir.).

Nicolae CORNESCIAN

POEME

Deasupra aerului

Nimeni nu te-a visat. Niciodată.
Căci nu-ți aminteai timpul,
până nu m-am convins de prezența ta.
Între aceste trepte de apă, valuri de nisip
și pietre decorate cu ornamente florale.
Unde pământul magnetizat înălța
întunericul adâncimilor mării
unde deasupra văzduhului.
Chiar în locuri în care tremura ceva umed,
deși nu fusese atins niciodată.
Altceva amintea că atunci
se putea întâmpla orice.
Chiar și acea ivire neașteptată,
ca o detașare firească de tot
ce părea prezent.

Ademenea și ne făcea să credem
că eram tocmai acolo
unde nu se întâmpla mai nimic
din ceea ce nu se visa
și nu își găsea loc în amintire.
Cum erau chiar și acele culori
arzând chiar deasupra apei,
brize de sub valuri înspumate
ori pustiul văzut dincolo de orizont
și pământ magnetizat.
Pământ pe care pășeam înspre tine.
Mă convingeam de prezența ta,
când tu nu izbuteai să-ți mai amintești
nici un timp.

Cealaltă parte a lumii

nu uita acest prezent
și nici acest loc în care ni se permite
să fim singuri
întrucât nimeni nu ne mai poate aminti
ca și cum am fi doar păreri
a ceea ce ar fi trebuit să existe altcândva
dar nicidecum aici unde nici măcar
nu se poate zări
chiar tot din tot ce se presupune
a fi chiar real
cum ar fi chiar și tu
cea care a ajuns aici de dincolo
de orice spațiu știut
desprinsă de lumina mării de sticlă
vibrând în gândul meu
ca ceva posibil și destul de clar
chiar dacă în nopți fără urmă de întuneric
se revarsă dincolo de orizontul conturat
de lumini torențiale ale răsăritului
de cealaltă parte a lumii
unde dăinuie același prezent
cel de aici
unicul loc în care ni se permite
să fim singuri
să credem că suntem prezenți
chiar dacă aici nu mai există nimic
din tot ce nu ne mai putem aminti
și chiar dacă de aici nu se mai poate
pleca altundeva
cum ar fi spre exemplu țărnul apelor
transparente
din cauza privirii tale și a gândului meu
că tot ce se vede chiar devine real
precum culori văzute doar în prezența luminii
precum albastrul privirii tale
inundând tot ce ar trebui să existe
împrejurul nostru
cu un luciu lichid